

BEHEERSPLAN PAROCHIEKERK SINT-CATHARINA EN OMGEVING

KERKSTRAAT, 'S GRAVENWEZEL (SCHILDE)

Rapport opgemaakt door:

Mevrouwhofstraat 1b
B-3511 Hasselt

Projectcode:

- Intern: 35932

- Beschermingsdossiers:
4.02/11039/109.1, OA002064

COLOFON

Titel

Beheersplan parochiekerk Sint-Catharina en omgeving
Kerkstraat, 's Gravenwezel (Schilde)

Auteur

Evelien Dirix & Anke Thuy

Projectnummer

35932

Opdrachtgever

Kerkraad Sint-Catharinakerk
T.a.v. voorzitter Ides Leuridan
Kerkstraat 14
2970 Schilde
0479/992302

Plaats en datum

Hasselt, april 2024

Reeks en nummer

ISSN 2406-3940

Alle figuren in dit dossier zijn aangeleverd door ABO nv tenzij anders aangegeven. De foto's zijn genomen door ABO nv op 11 mei, 04 juli en 17 augustus 2023 en 11 januari 2024, tenzij anders aangegeven.

INHOUD

1.	Identificatie	6
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	6
1.2	<i>Aanleiding en doel opmaak beheersplan</i>	7
1.3	<i>Identificatie en afbakening perceel</i>	8
2.	Historische nota	9
2.1	<i>Omgevingsontwikkeling 's Gravenwezel</i>	9
2.2	<i>Historiek Sint-Catharina kerk</i>	10
2.3	<i>Historiek dorpswoning</i>	24
3.	Inventarisatie huidige toestand en toestandsrapport	28
3.1	<i>Beschrijving huidige toestand</i>	28
3.2	<i>Beschrijving van de verschillende erfgoedelementen</i>	35
4.	Beschrijving van de erfgoedwaarden van het onroerend erfgoed	66
4.1	<i>Informatie Inventaris Onroerend erfgoed</i>	66
4.2	<i>Bijkomende interpretaties</i>	72
5.	Beheersvisie en doelstellingen	74
5.1	<i>Hoofddoelstellingen</i>	74
5.2	<i>Nevendoelstellingen per element</i>	74
6.	Maatregelen	77
6.1	<i>Eenmalige werkzaamheden</i>	77
6.2	<i>Periodieke maatregelen</i>	79
7.	Opvolging en evaluatie	81
8.	Overzicht bijlagen	82

1. IDENTIFICATIE

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectgegevens		
Naam + adres projectzone		Parochiekerk Sint-Catharina en omgeving
• Straat + nr.:	Kerkstraat 32-32B	
• Postcode:	2970	
• Fusiegemeente	Schilde	
Kadaster		
• Gemeente:	Schilde	
• Afdeling:	SCHILDE 3 AFD/S GRAVENWEZEL/	
• Sectie:	B	
• Percelen:	0294/00B005 en 0295/00K000	
Onderzoekstermijn:		Mei 2023- april 2024
Oppervlakte:		3.173,08m²
Beschermingen:		
Beschermingsdossier:		4.02/11039/109.1, OA002064
Wetenschappelijke inventaris:		Parochiekerk Sint-Catharina (ID14167), 1985 ¹ Dorpswoning (ID 14171), 1985 ²
Aanduidingsobjecten:	Beschermd monument:	/
	Vastgesteld bouwkundig erfgoed:	Dorpswoning (ID 11801), 2019 ³ Parochiekerk Sint-Catharina (ID11804), 2019 ⁴
	Vastgestelde archeologische zone:	/
	Beschermd stads- of dorpsgezicht:	Parochiekerk Sint-Catharina en omgeving (ID 7018), 1980 ⁵
	UNESCO Werelderfgoed:	UNESCO werelderfgoed kernzone:
	UNESCO werelderfgoed bufferzone:	/

1 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Parochiekerk Sint-Catharina (erfgoedobject)', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 29 maart 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14167>.

2 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Dorpswoning (erfgoedobject)', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 29 maart 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14171>.

3 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Dorpswoning (aanduidingsobject)', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 29 maart 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/111801>.

4 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Parochiekerk Sint-Catharina (aanduidingsobject)', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 29 maart 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/111804>.

5 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Parochiekerk Sint-Catharina en omgeving', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 9 juli 1980, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/7018>.

1.2 AANLEIDING EN DOEL OPMAAK BEHEERSPLAN

De aanleiding van dit beheersplan is de ambitie van de kerkfabriek van de Sint-Catharinakerk om de kerk en omgeving te renoveren en waar nodig te restaureren. Het doel omvat het vrijwaren, versterken, herstellen en verbeteren van de erfgoedwaarden die aan de basis van de bescherming liggen. De huidige neo-gotische kerk heeft enkele dringende reparaties nodig om het behoud te kunnen garanderen.

De Sint-Catharinakerk is een nieuwe kerk uit 1876. Ten westen van de huidige kerk was de oude kerk gelegen in een west-oost-oriëntatie, in plaats van de huidige noord-zuid-oriëntatie. De contouren van de oude kerk zijn nog zichtbaar in rode klinkers in het Lodewijk De Vochtplein. Het toponiem Schilde komt voor vanaf de tweede helft van de 12de eeuw. Een van de oudste grafstenen uit de oude kerk die heden geïncorporeerd is in de nieuwe kerk dateert van 1444.

Figuur 1: Zicht op koor en parking, kijkrichting noordoost

Figuur 2: Zicht op de kerk en dorpswoning vanaf de Kerkstraat, kijkrichting zuidoosten

Figuur 3: Voorgevel Sint-Catharinakerk

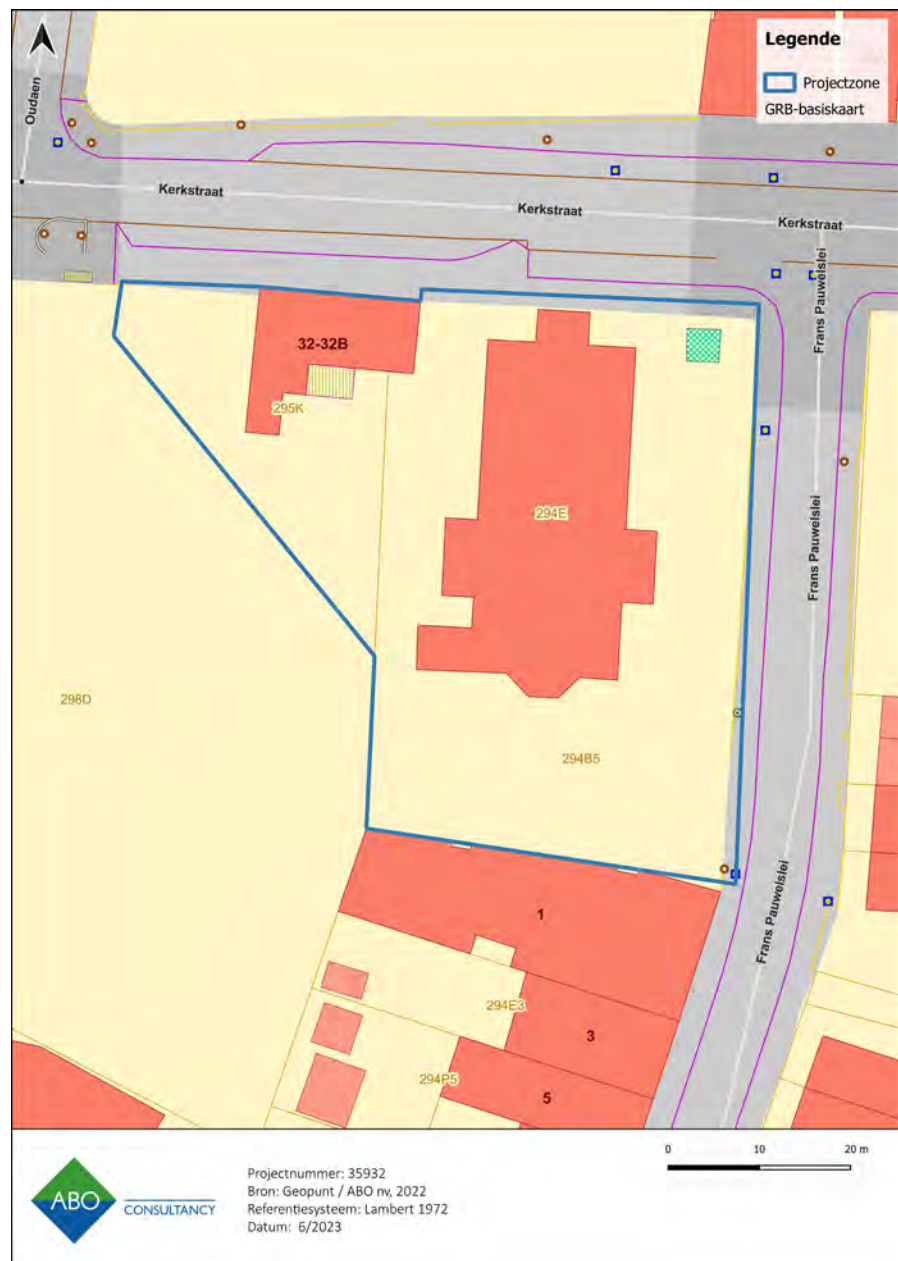
Figuur 4: Voorgevel dorpswoning

Figuur 5: Zicht op oostgevel kerk en park

Figuur 6: Zicht op de openbare parking achter de kerk, deel van de bescherming

1.3 IDENTIFICATIE EN AFBAKENING PERCEEL

Het projectgebied is gelegen ter hoogte van Kerkstraat 32 en 32B te 's Gravenwezel, een gehucht van Schilde (provincie Antwerpen) (Figuur 7). De projectzone maakt integraal deel uit van een beschermd dorpszicht. De projectzone is 3.173,08m² en voor ongeveer 30% bebouwd.

Figuur 7: Grb met aanduiding van de projectzone

2. HISTORISCHE NOTA

2.1 OMGEVINGSONTWIKKELING 'S GRAVENWEZEL

's Gravenwezel is een gehucht in het noordwesten van het grondgebied van de gemeente Schilde. Het toponiem zou afgeleid zijn van de samenstelling van de Germaanse woorden 'winu' en 'lauha' wat zoveel betekent als 'landgoed in een bosje op hoge zandgrond'.⁶ Een eerste schriftelijke vermelding van 'Wesele' is genoteerd in 1250. Notulen van de priorij van Schoten vermelden dat edelman Nikolaas van Wezele en vrouw Margaretha, grondgoederen in 's Gravenwezel schonken aan de priorij.⁷ In 1259 verkoopt de abdij van Sint-Bernardus (Hemiksem) vijftig bunders land 'que Ard theutonica dicitur, sita loco qui Wesele vocatur juxta Wingehem' aan de heer van Marbais voor jaarrenten'.⁸

Op kerkelijk gebied hoorde Wesele tot de parochie Wijnegem die op haar beurt afhankelijk was van Deurne. In 1185 schonk de bisschop van Kamerijk het altaar van Deurne aan de abt van het Sint-Salvatorklooster van Ename. Vermoedelijk werd de parochie opgericht eind 12de of begin 13de eeuw door de abdij van Ename. De streek werd gekoloniseerd door de familie de Marbais, die hier rechten en goederen verkreeg. In 1280 opgevolgd door de familie van Godsenhoven. Godevaart van Godsenhoven verkocht in december 1289 zijn tienden in de proosdij Deurne en 's Gravenwezel aan de abdij van Ename. In 1318 verkocht de abdij haar rechten en goederen aan de Sint-Michielsabdij van Antwerpen en tot 1835 bleef het

begevensrecht in handen van de Sint-Michielsabdij.⁹

Op wereldlijk vlak was 's Gravenwezel afhankelijk van het Land van Breda dat in 1287, na de dood van Arnold van Leuven, werd gesplitst. Toen werd Gerard van Wezemaal heer van Bergen-op-Zoom en ook van 's Gravenwezel en Schoten. Kwam vervolgens in bezit van Wouter en Margaretha van Wesele; en Wouter van der List. Circa 1390 waren Schoten, Merksem en 's Gravenwezel in handen van de familie Boutersem. In 1447 gevolgd door

Figuur 8: Ferrariskaart van 1777 van Schilde en 's Gravenwezel met contour rondom de projectzone.

6 Maurits Gysseling, Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226 (Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960), p 423

7 Henri Bruegelmans, Berchmans, en K. Borstlap, 's Gravenwezel. 100 jaar parochiekerk. 1878-1978. 150 jaar klooster. 1828-1978 ('s-Gravenwezel Heemkring De Drie Rozen, 1978), 14–15.

8 Bruegelmans, Berchmans, en Borstlap, 9

9 Agentschap Onroerend Erfgoed, "s Gravenwezel", in Inventaris Onroerend Erfgoed, 1985, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13703>.

Jan van de Slype, doch inmiddels was een gedeelte in handen gekomen van familie van Wezenbeke. Gilles van Haveskerke genaamd Butoir kwam in 1452 in bezit van de volledige heerlijkheid door in 1447 één vierde van de heerlijkheid aan te kopen van Jan van Wezenbeke en drie vierden aan Godevaard van de Slype. Schoten, Merksem en 's Gravenwezel kwamen voor 1494 in bezit van de familie de Glymes, heren van Bergen-op-Zoom.¹⁰

In de 16de eeuw is 's Gravenwezel in bezit van de familie de Berghes, die in 1561 het Land van Schoten splitste. Hierdoor ontstonden de heerlijkheden Schoten en Merksem-Dambrugge. In hetzelfde jaar werd Schoten met 's Gravenwezel en Sint-Job aangekocht door Geraard Grammey, die in 1564 Sint-Job op rechterlijk en geestelijk vlak scheidde van Schoten en het voegde bij 's Gravenwezel. Ook in 1564 werd Schoten verkocht aan Melchior Schetz. 's Gravenwezel en Sint-Job bleven in handen van de familie Grammey, maar werden verpand aan de familie Cocquiel en later aan de familie Tasse. Sint-Job werd in 1617 een zelfstandige heerlijkheid en zodus afgescheiden van 's Gravenwezel. Sint-Job en 's Gravenwezel werden in 1621 aangekocht door Gabriel Steydlin. In 1625 was het in handen van familie van Dambrouck en in 1660 door Petrus Carillo. Opgevolgd door de familie van Susteren in 1680, en de familie Roose de Baisy in 1767.¹¹

2.2 HISTORIEK SINT-CATHARINA KERK

2.2.1 DE OUDE KERK VAN WESELE (12DE EEUW - 1860)

Amelricus van Schoten had in 1148 al het grondgebied van Schoten, Merksem en Sint-Job in bezit. De grond behoorde echter in rechte toe aan de abdi van Lobbes (Henegouwen). Hij verdeelde zijn 'leen' onder twee zonen Godfried en Engelbrecht. Engelbrecht schonk in 1148 zijn deel aan de abdi van Villers-la-Ville (opgericht in 1147). Hij schonk de grond eveneens aan de hertog van Brabant die de abdi van Villers had gesticht. In 1197

volgde een bevestiging van de hertog van deze schenking. Het betekende de start van de ontginning van de nieuwe gronden in 's Gravenwezel onder andere een hoeve dat later een hof werd; het huidige kasteel van Villers te Schotenhof. De abdi van Villers richt meerdere hoeven op zoals de Ringvenhoeve en de pastorij van 's Gravenwezel (niet op de locatie van de huidige). De aanwezigheid van de broeders en lekenbroeders van de abdi van Villers in deze uithoven, doet vermoeden dat kort nadien de parochie Wesele moet gesticht zijn. Er zijn geen bronnen of beschrijvingen van de eerste, mogelijk houten kerk, noch van een mogelijke stenen Romaanse kerk.¹²

Volgens de overlevering, is een relikwie van de Heilige Catharina uit het verre oosten via de abdi van Ename geschonken aan de parochiekerk van Wesele. Het relikwie bevond zich volgens kerkelijk gebruik in het altaar. Ze is een noodheilige die gekend stond voor algemene genezing van ziekten en kwalen. Ook in 's Gravenwezel trok haar relikwie pelgrims aan die op bedevaart kwamen, vele jaren. Uit jaarrekeningen van 1806 en 1812 blijkt dat er tweejaarlijkse missen werden georganiseerd ter ere van Sint-Catharina, de tweede zondag na Pasen en op 25 november. Uit oudere rekeningenboeken blijkt dat er in de oude kerk nog meer noodheiligen werden vereerd zoals zijnde de HH. Antonius, Apolonia, Barbara, Catharina, Dymphna, Hubertus, Jozef en Onze Lieve Vrouw. De Heilige Dimpna, beschermheilige tegen keelpijn, beleefde volgens de boeken tussen 1849 en 1859 enkele 'topjaren' met een hoog aantal inkomsten van dankbare gelovigen.¹³

In 1318 gaat de parochie van Wesele van de abdi van Ename, na verkoop door erfgenamen van familie de Gossoncourt in 1289, over op de abdi van Sint-Michiël in Antwerpen. De parochie van Wesele wordt vanaf 1319 bediend door norbertijnen of Witheren. Dit blijft zo tot 1833.¹⁴ In de 14de of 15de eeuw is de parochie voorzien van een stenen kerk. Verslaggeving tijdens de Spaan-

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed, "s Gravenwezel", in Inventaris Onroerend Erfgoed, 1985, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13703>.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed, "s Gravenwezel", in Inventaris Onroerend Erfgoed, 1985, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13703>.

¹² Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 14–15.

¹³ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 65–68.

¹⁴ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 14.

se Successieoorlog meldt dat er geen erediensten in de kerk van 's Gravenwezel meer door zijn gegaan tussen 1578 en 1594. Het verslag van de deken beschrijft in 1599 dat de kerk grotendeels verwoest is:

“Zijn opvolger, Arnoldys Paelmans, blijft tot 1578. Dan gaat hij wegens de beroerde tijden die onze streken meemaken en de afgelegenheid van ons dorp. Ja, het zijn beroerde tijden en tot 1594 zal er geen dienst meer gedaan worden in de kerk. Samuel De Vos, pastoor van 's Gravenwezel, draagt zorgt voor onze parochie tot 1590. Zijn opvolger, Joannes de Haze, doet hetzelfde van 1590 tot 1593. Vanaf 1594 komt hij mislezen op bepaalde dagen. Vanaf 1598 tot 1603 komt hij zelfs om de twee weken, mits vergoeding. Op 11 mei 1599 komt de deken op bezoek. Uit zijn verslag blijkt dat de kerk grotendeels vernietigd is door plunderaars en ingezetenen van Sint-Job zelf, die zich in de kerk verschuilen.”¹⁵

In 1583 hebben alle inwoners het dorp verlaten op de vlucht voor invallende soldatentroepen. Opeenvolgend zijn norbertijnen Joannes Hasius (vanaf 1597), Augustinus Hoog-schaerts (tussen 1610 en 1613) en Leonardus Schoofs (overleden in 1617 aan de pest) pastoor van 's Gravenwezel.¹⁶ Pastoor Adrianus van Cuyck trof bij zijn aanstelling in 1617 een zwaart getroffen dorp aan. Ondanks de vrede met het Twaalfdurige Bestand, was de Kempen herleid tot een niemandsland door de oorlog en plunderingen en volgde er nog een reeks. Dorpen waren namelijk maandelijks verplicht een 'contributie' te komen afleveren in Bergen aan de Franse overheerser. Faalde men hierin dan volgden er 'executies' in de vorm van plunderende soldaten. In 1633 roer-

den Hollandse troepen zich dan weer in de Kempen: alle katholiek gezinde dorpen in de 'Meierij van Bosch' werden het doelwit van plunderingen. Tijdens deze 'periode van vrede' getuigt pastoor van Cuyck dat de inwoners opnieuw hun huizen zijn ontvlucht en zich verschansten in de kerk. Men bouwde wallen op het kerkhof ter verdediging. Van Cuyck zelf meldde in 1627 dat hij de pastorie ontvlucht is en hij zijn toevlucht genomen heeft tot de toren van het kasteel (Hof van Villers). In 1648 komt er een (tijdelijk) einde aan de spanningen door het Verdrag van Munster.¹⁷

Ondanks de vreedstijd bleven het moeilijke tijden voor 's Gravenwezel aangezien het in de frontlinie lag van Franse, Oostenrijkse en Engelse troepen waarbij het tot schermutselingen en opnieuw plunderingen kwam in 1674, 1683, 1688 en 1706.

Figuur 9: Detail uit kaartboek van Abdij van Villers-La-Ville, oudste afbeelding kerk van 's Gravenwezel

In 1706 melden de jaarrekeningen het volgende:

'Gewerckt en geleverd voor de kerk van 's Gravenwezel den 18en October 1706 door

¹⁵ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 17.

¹⁶ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 18.

¹⁷ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 19

Verdere meldingen van schade of herstellingen werden niet teruggevonden in archieven behalve dan in elke jaarrekening de melding 'leveren van schalies'. Wel duiden de jaarrekeningen op verschillende jaartallen waarin er geen inkomsten zijn. Er zijn verder geen schriftelijke bronnen aangetroffen voor een reden hiervoor, maar onderzoek van Breugelmans en Borstlap tonen aan dat het mogelijk gaat om sluitingen van de kerk gedurende langere periodes omwille van de perikelen na de Brabantse Omwenteling (1789), de Republiek der Verenigde Belgische Provinciën (1790) en de Belgische Republiek vanaf 1793 onder leiding van de Fransen.

In het kaartboek van de Abdij van Villers is de oudste iconografische weergave van de oude kerk opgenomen.¹⁹ De kerk is weergegeven als een generische bakstenen georiënteerde kruiskerk (Figuur 9).

In tegenstelling tot het merendeel van het religieus patrimonium, werd de kerk van 's Gravenwezel geen nationaal goed gemaakt tijdens de Franse Revolutie. De pastorie daarentegen wel om de schulden van de Abdij van Villers (naakte eigenaar) te vereffenen. De norbertijner pastoors verlaten in dezelfde periode aan het einde van de 18de eeuw de parochie en trekken terug naar de Sint-Michielsabdij die kort nadien in 1831 verwoest wordt. Ondanks de vrijwaring van de kerk als gebouw, verkocht de Franse overheerser meubilair en de inboedel van de kerk in 1803.

*"Item de somme van dryenvyftig guldens derthien stuyvers courant geldt voor zooveel denzelven heeft betaelt aan Petrus de Jong en consoorten, over inkoop der meubelen en kerkgewaed door de franse natie publiekelyk verkogt. Item heeft denzelven per quittance betaelt aen Peeter Langlois schalidekker voor het erstellen der kriuyssen en reparatie azen de schaliedaeken dezès kerke de somme van vierthien guldens negenthien ende eenen halven stuyvers courant geld ten jaeren 1803."*²⁰

Een jaar later werden de kerkgoederen opnieuw aangekocht. Eveneens werden er herstellingen uitgevoerd aan de kerk. Meer herstellingen volgden in 1806. De jaarrekeningen spreken van een heuse bestelling bakstenen:

*'den 14 junii betaelt aen 600 steen en 4 sacken kalck 14 fr 13 cent: den 28 julii betaelt aen 2 sacken kalck en 4 pond hayer (haar) 5 fr 14 centimes.'*²¹

Het is onduidelijk om welke herstelling of verbouwing de stenen werden aangekocht. Wel is zeker dat de kerk op 18 december 1815 ingelijfd werd als kazerne door Franse troepen onder leiding van generaal Carnot. De bezetting duurt tot 13 januari 1816.²² In 1822 volgden er allerhande reparaties aan de kerk voor een bedrag van 186 gulden en 17 centen. J. Braeckelee, een smid uit Antwerpen, wordt in 1837 bijna 600fr betaald voor het vervaardigen van twee vensterramen en het plaatsen van evenveel vensterdorpels. Gelijktijdig wordt Simon Moennen 21fr betaald 'voor t'waeken aen de kerk'. In 1841 is er in de jaarrekening sprake van een nieuw orgel.²³

In 1833 stelde het bisdom Cornelius Broeckx aan als eerste seculiere priester. Hij wordt na het overlijden in 1855 opgevolgd door pastoor Jacobus van Keilegom.

2.2.2 BOUW VAN EEN NIEUWE KERK (1860-HEDEN)

2.2.2.1 INITIËLE FASE NIEUWBOUW

In de 19de eeuw groeide opnieuw het bevolkingsaantal van 's Gravenwezel. Het volume van de kerk was hierop niet voorzien. In 1859 ontving de kerkfabriek een schenking van 4.000fr van Jonkvrouw Mathilde de Caters voor de vergroting van de kerk. Ze stelde enkele voorwaarden, zoals een grotere grafkelder voor haar adellijke familie, maar de kerkfabriek sloeg het aanbod af. De Caters probeerde de kerkfabriek, pastoor Broeckx, de arrondissementscommissaris en de aartsbisschop in 1860 tot tweemaal toe te overtuigen van de plannen door een nieuw bod van 12.000fr. Opnieuw werd het aanbod afgewezen.

18 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 31.

19 C.-J. Everaert, Carte des chemins situés sous Wijnegem, 's Gravenwezel, Schoten et Deurne, niet-gegeorefererde kaart, 1:7352 (Villers-la-Ville: Abbaye Villers-la-Ville, 1768), https://search.arch.be/imageserver/topview.php?FIF=510/510_0002_000/510_0002_000_02499_000/510_0002_000_02499_000_0_0001.jp2.

20 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 31.

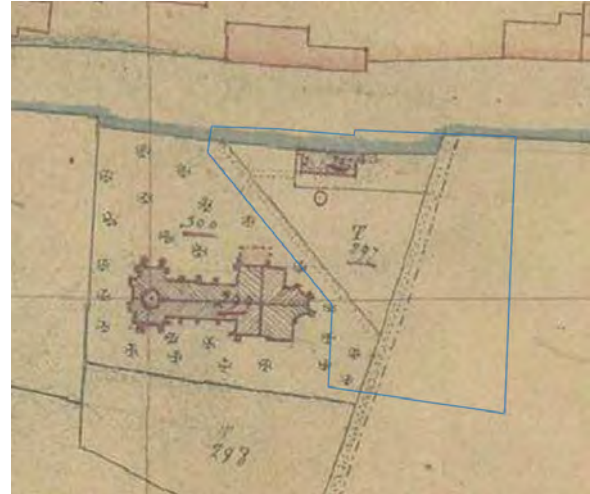
21 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 31.

22 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 23.

23 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 31

Figuur 10: Ferrariskaart van ca. 1777 met aanduiding van de projectzone.

Figuur 11: Primitief kadasterkaart van ca. 1830 met de oude kerk, kerkhof en dorpswoning met waterput (Rijksarchief België, 's Gravenwezel, Sectie 'De Molen', kaartblad 2)

Figuur 12: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van de projectzone

Figuur 13: Popp-kaart met aanduiding van de projectzone

De Ferrariskaart van ca. 1777 (Figuur 9) is de tweede oudste bron waarop de oude Sint-Catharinakerk is weergegeven. De cartografische bron toont een georiënteerde kerk op het huidige Lodewijk de Vochtplein. Het kerkplein is afgebakend met hagen aan de westelijke, zuidelijke en oostelijke zijde. Aan de toenmalige Kerklei stonden twee individuele bomen. Ten noorden en zuiden van de kerk was het kerkhof gelegen binnen het omhaagde plein. De oude Sint-Catharinakerk is weergegeven als een kruiskerk met narthex. Op de locatie van de huidige

kerk is tevens een klein gebouw gekarteerd, omgeven door een omhaagd plein. Dit is de nog bestaande dorpswoning. De Ferrariskaart indiceert dat deze woning mogelijk een oudere kern heeft.

Het Primitief kadasterplan van ca. 1830 en de Atlas der Buurtwegen van ca. 1840 tonen nog steeds een klassieke kruiskerk met een afgeronde apsis. Echter in de zuidwestelijke hoek is een aanbouw bijgevoegd (perceel 44). Afgaande van het primitief kadasterplan was in de eerste helft van de 19de eeuw het gehele plein rondom de kerk in gebruik als

kerkhof. De oude kerkhofmuur lag 4m meer naar het noordoosten dan de huidige tuin/kerkmuur van de dorpswoning. Tussen de woning en de kerk was sentier n. 42 aangelegd waardoor een driehoekig plein ontstond ten noordoosten van de kerk.

De Poppkaart van 1842-1879 toont aan zich eenzelfde toestand als de Atlas der Buurtwegen. De woning aan de Kerkstraat is beschreven als 'School' (perceel 295a). Het kleine volume ten oosten hiervan is volgens de Poppkaart het 'Gevangenenhuis'.

²⁴In 1872 werd de een kruisweg geplaatst in de kerk, geschonken door een weldoener. De kerkfabriek betaalde enkel 35,5fr voor het transport.

Een jaar later liet de kerkfabriek eind februari een grondige inspectie van de kerk uitvoeren door een ervaren metselaar. Zijn verslag schetst geen positief beeld van de toestand van de Sint-Catharinakerk:

‘Wijl er nieuwe barsten in den plafond der Kerk en verder uytwijkingen der muren zijn opgemerkt geworden, en er dus gevaer van ongelukken bestond is er door P.J. Knapen, Meester-metser, een onderzoek gedaan. Het verslag door hem opgemaakt, luydende als volgt, is aen den raad voorgelezen. Den ondergeteekenden P.J. Knapen, metser te ’s Gravenwezel, op verzoek van de Tresorier en Pastor, in bijzijn van den Heer Frans Ceulemans Schepenen, plaatsvervanger van Borgemeester, heb ik op 4 Meert 1873, het gebouw der Kerk onderzocht en bevonden dat:

1. De groote center tusschen de Koor zig uytzet, en groote bersten er inkomen

Ten 2 den plafond tusschen de Koor welke zaemen met malkander werkt

Ten 3 ook zelf de muren aen den predikstoel, en ook de zij Koor meer wederkanten

Ten 4 zelfs als het geluy der klokken gaet, dan daveren de lampen, die in de Kerk hangen, uyt hoofde dat den toren zich uytzet, en bijgevolg er gevaer van ongelukken zou kunnen zijn.

Deze verantwoordelijkheid op mij niet durvende nemen, peys ik noodzakelijk dat den Bouwmeester der provincie zelf onderzoek kome doen. Get. P.J. Knapen.”

Op 21 maart volgt een inspectie van de kerk door provinciaal bouwmeester Gife. Hieruit blijkt dat de funderingen van de kerk onstabiel zijn, er overhellingen zijn in de muren tussen 12 en 14cm ondanks steunberen en dit door het gebruik van slechte kwaliteit bakstenen. Houten elementen in de constructie zijn rot. Het steken van een vals plafond (mogelijk barok) heeft de constructie verzwakt waardoor de muren naar buiten geduwd worden. Onderzoek van de toren concludeert verschillende opmerkelijke scheuren. Conclusie: de kerk moet niet afgebroken worden maar op lange termijn is de constructie niet veilig genoeg

meer, dringende reparaties zijn nodig.²⁵

Er volgt een tweede bezoek van architect Gife op 12 oktober 1873 waarop 28 november een verslag overgemaakt is aan het gemeentebestuur van Schilde. De toestand van de kerk is nagenoeg gelijk gebleven. De architect blijft bij zijn standpunt dat er geen doorslaggevende reden is om de kerk te herbouwen. Tegelijkertijd beschrijft de architect wel het volgende:

“Ainsi que j’ai l’honneur de vous le dire dans mon premier rapport, tout ce qui constitue l’empalement et une partie du massif des foundations se compose d’assises de briques posées sur du sable sans mortier. Il résulte de là que non seulement cette maçonnerie manque de consistance, mais que des affaissements successifs doivent se produire au fur et à mesure que les eaux en traversant les joints des briques pour s’écouler de l’extérieur dans le sous-sol de l’église entraînant une partie de sable qui remplit les joints. “

De funderingen van zowel de kerk als van de toren zijn opgebouwd uit lagen baksteen met zand, zonder kalkmortel of enige andere specie. De werking van het grondwater zorgt ervoor dat dit zand wegspoelt en zal voor verdere verzakkingen zorgen. Om de veiligheid van de kerk te garanderen, moeten de funderingen herbouwd worden.

De Bestendige Deputatie wordt door de kerkraad op de hoogte gebracht van dit verslag en noopt eind november 1873 op een definitieve beslissing over de toekomst van de oude kerk. De Bestendige Deputatie neemt een beslissing die de gemeenteraad niet geheel zag aankomen:

‘Il y a lieu d’adviser sans retard aux mesures à prendre pour la reconstruction complète de l’église dans les proportions en harmonie avec les besoins réels de la population’

2.2.2.2 EEN NIEUWE SINT-CATHARINAKERK (1876-1879)

De kogel is door de kerk om een nieuwe kerk te bouwen die groot genoeg is om plaats te bieden voor het huidige inwonersaantal van ’s Gravenwezel.²⁶

De kerk wordt na overleg in juli 1874 gebouwd met de volgende middelen; 30.000frs van burgemeester Philippus Gillès, 11.000frs van de kerkraad

²⁴ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 36

²⁵ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 38–40.

²⁶ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 41.

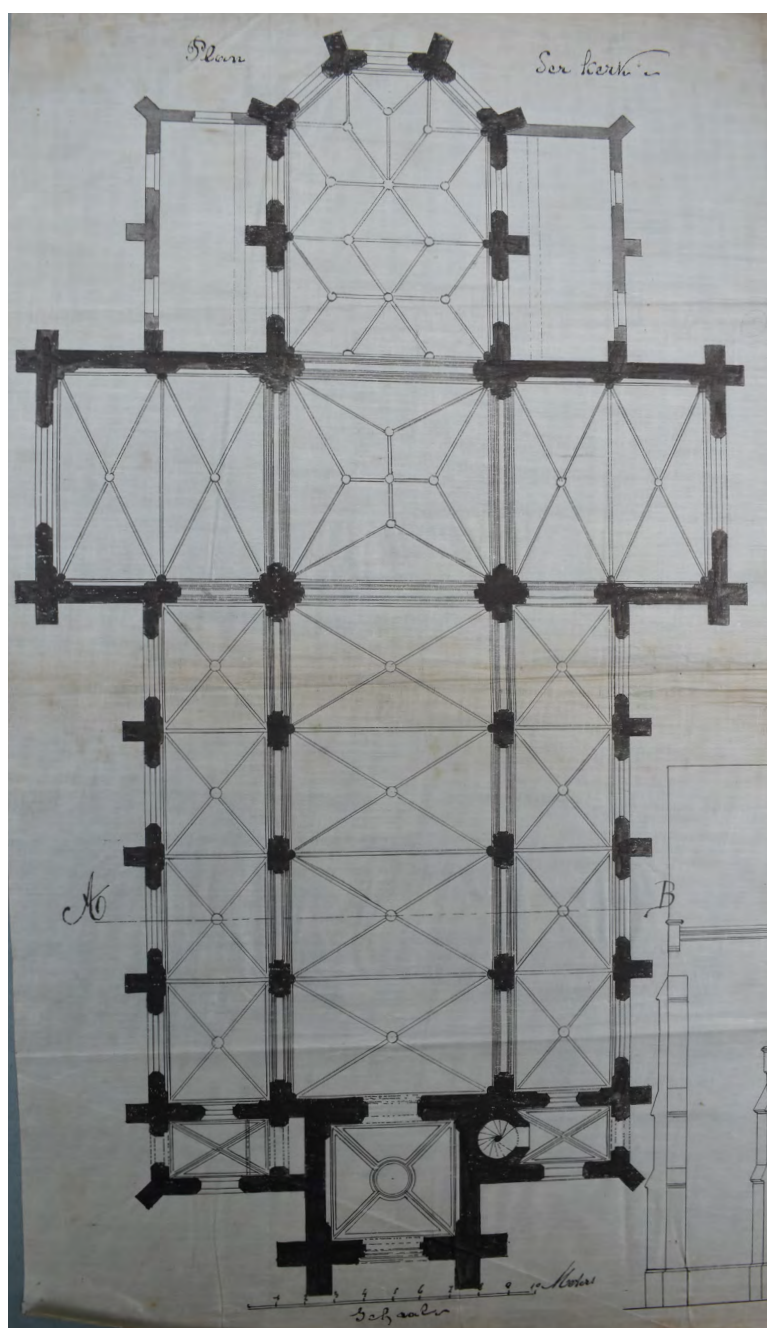
en 9.000frs van de gemeente. De kerkraad aanvaardt op 5 juli de schenking van een stuk grond van 23 aren van Jonkvrouw Mathilde de Caters op voorwaarde dat op deze grond de nieuwe kerk zal gebouwd worden en dat de grafkelder van de familie de Caters eens zo groot zal gebouwd worden. De desbetreffende grond behoorde eerder tot aan F.L. Mertens dat verkocht werd aan jufvrouw de Caters. Goedkeuring door de gemeenteraad op 4 oktober 1874 op voorwaarde dat ook 100fr jaarlijks naar de gemeente en naar het Bureau van Weldadigheid gaat.²⁷

De plannen en het bestek van provinciaal architect Gife zijn klaar en worden op 10 mei 1875 goedgekeurd door de gemeente. De kerkraad keurt beide goed op 12 mei. De kerkraad wil spoedig bouwen maar het is wachten op een gunstig advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen. De commissie laat in een verslag weten dat men wijzigingen wenst aan het oorspronkelijke plan waardoor het bestek verhoogt dient te worden met 3.618,62fr. De gemeenteraad en kerkfabriek keuren de wijzigingen goed op 31 oktober en 1 november. Briefwisseling van pastoor Soebert naar het Aartsbisdom in december 1875 waarin het totale bestek beschreven staat als zijnde een totaalbedrag van 100.677,64fr.²⁸ De openbare aanbesteding kan starten na positief fiat van het bisdom. De bouw van de

nieuwe kerk zal uitgevoerd worden door Gustin en Keyenberg uit Turnhout voor een som van 95.620fr.²⁹

Onderstaande tekeningen tonen de ontwerpplannen van de nieuwe kerk.

Het ontwerp toont een niet-georiënteerde driebeukige kerk met dwarsberuk en langwerpig koor met afgeronde apsis. Het ontworpen grondplan toont een opzet in kruisribgewelven in het middenschip en de zijbeuken met een uitgewerkt complexer ribgewelf in de kruising en het koor.

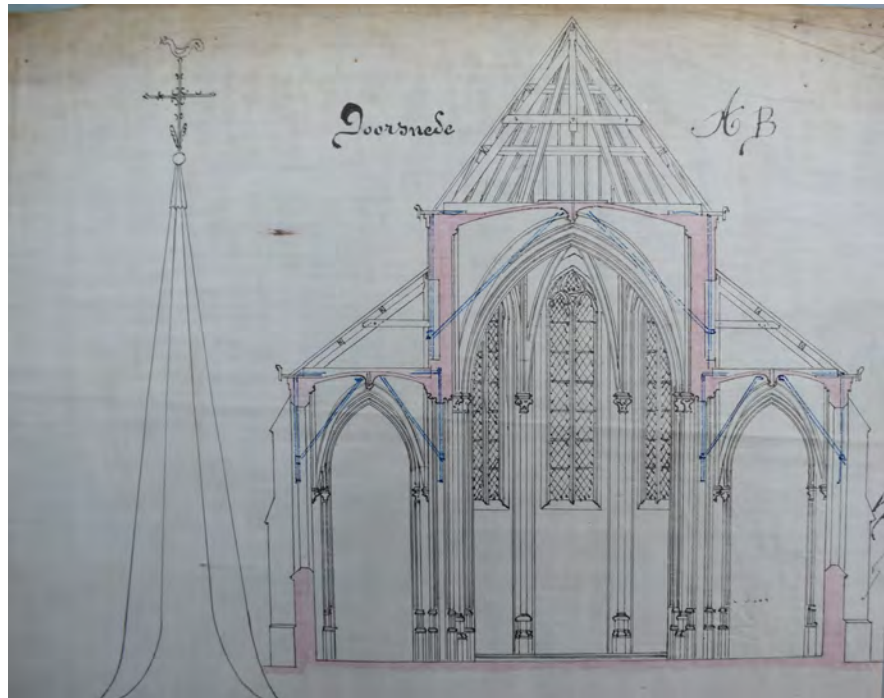
Figuur 14: ontwerp grondplan nieuwe kerk (Gife, 1875, Rijksarchief Antwerpen, dossier 2978)

27 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 42

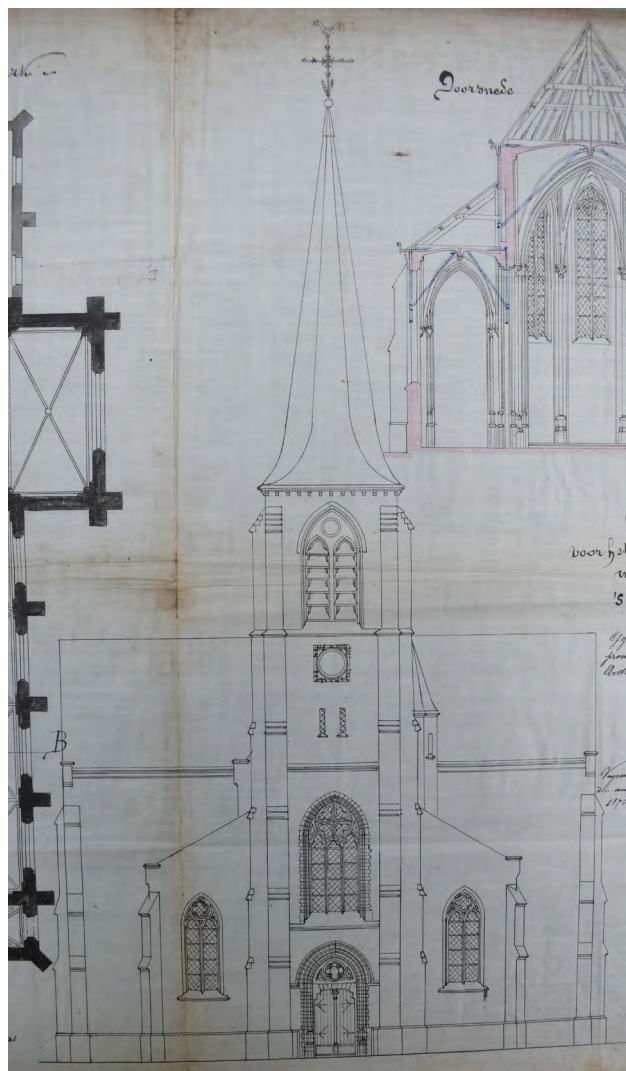
28 Antwerpen, Rijksarchief Antwerpen, Kerken, 's Gravenwezel, Sint-Catharina, dossier 3878, 'Bouwen van een kerk, Eug, Gife, K.B. 26 maart 1876 gemachtigd', f.2

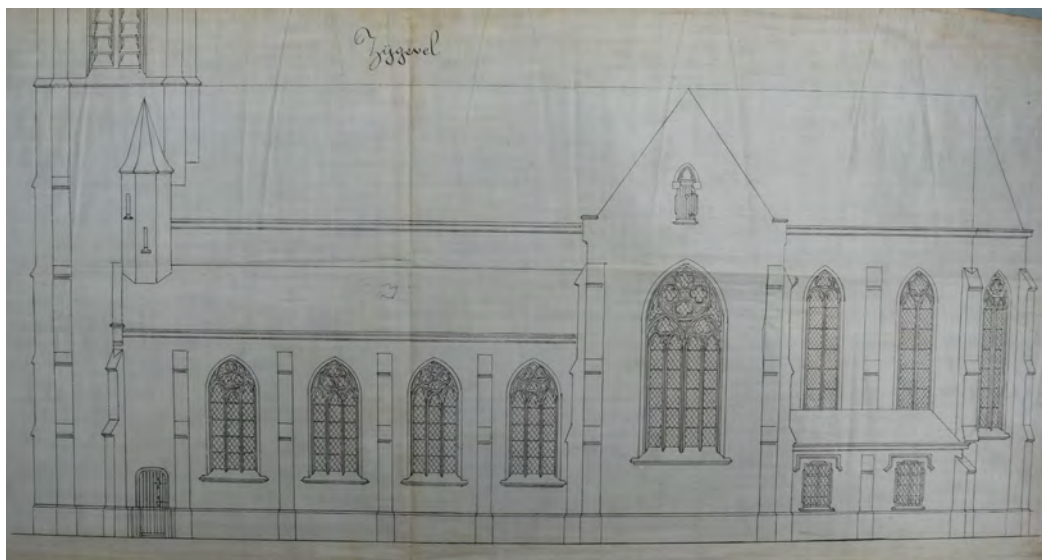
29 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 44.

Figuur 15: ontwerp
doorsnede nieuwe kerk
(Grife, 1875, Rijksarchief
Antwerpen, dossier
2978)

Figuur 16: ontwerp
voorgevel (noordgevel)
nieuwe kerk (Grife,
1875, Rijksarchief Ant-
werpen, dossier 2978)

Figuur 17: ontwerp zijgevel (westgevel) nieuwe kerk (Grife, 1875, Rijksarchief Antwerpen, dossier 2979)

Figuur 18: ontwerp lange doorsnede nieuwe kerk (Grife, 1875, Rijksarchief Antwerpen, dossier 2979)

De toegang tot de kerk is mogelijk via de narthex in de straatgevel. Aan beide zijden van het koor is al bij de bouw een verlaagde aanbouw aanwezig.

Naar het model van de Gotische laat-middel-eeuwse Brabantse kerken, is de kerk nog voorzien van steunberen maar zijn ze structureel niet meer essentieel door de nieuwe bouwevoluties. De doorsnede toont een structuur in een zelfdragend skelet. Diezelfde doorsnede toont de toepassing van een systeem van stalen kabels voor de ophanging van de gewelven.

Een verslag op 26 maart 1876 van de zitting van de kerkfabriek beschrijft dat de werken van de nieuwe kerk gestart zijn.

De kerkfabriek had graag de speelplaats van de jongensschool die in de kosterwoning gevestigd was behouden, maar dit is niet meer mogelijk door de locatie van de nieuwe kerk. De gemeente doorkruist de plannen tot het plaatsen van een beperkt afdak door de bouw van een nieuwe school elders. De kerkfabriek is tevens verplicht om het wacht- en gevangenishuisje aan te kopen voor een som van 628fr. De gebouwen staan in de weg voor de nieuwe kerk. De kerkfabriek zal nog 264fr ontvangen van de verkoop van afbraakmateriaal.³⁰

Op 23 januari 1878 gaan de gemeenteraad, kerkfabriek en provinciale bouwmeester over tot de inspectie van de bouw en delen een goedkeuring mee. De gemeenteraad beslist om de voorpleinen voor de school (kosterwoning) en de nieuwe kerk te voorzien van kasseien. Na de herprofilering van de Kerkstraat zijn beide voorpleinen echter verdwenen.

De kerk wordt officieel ingewijd door Mgr. de Battice, Bisschop van Pella op 15 oktober 1879.

De oude kerk die in gebruik was tijdens de bouw van de nieuwe, mag definitief afgebroken worden na toelating van de Bestendige Deputatie op 21 januari 1881. De eigenlijke afbraak volgde spoedig. De kerk is volledig gesloopt voor de maand maar zoals blijkt uit een verslag van de gemeen-

teraad van 13 maart 1881.³¹ Uit het verslag van de gemeenteraad blijkt dat het afbraakgruis mag gebruikt worden om de Moerstraat op te hogen en te verbeteren. De gemeente zal de uitgravingen doen maar de aannemer moet het gruis voeren.³²

De kerkraad ontvangt 595fr voor een overschot aan oude plaveien afkomstig van de oude kerk. Er volgt een beraadslaging over de bouw van de kerkmuur. De gemeente moet deze zelf bouwen.

2.2.2.3 *UITBREIDINGSFASE SACRISTIE (1889-1890)*

Plannen in het Rijksarchief Antwerpen tonen aan dat er in 1889 een aanvraag werd ingediend bij de provincie om tot de uitbreiding van de nieuwe kerk met een aanbouw.³³ De sacristie wordt voorzien in de zuidwestelijke hoek van de kerk, aansluitend aan het koor.

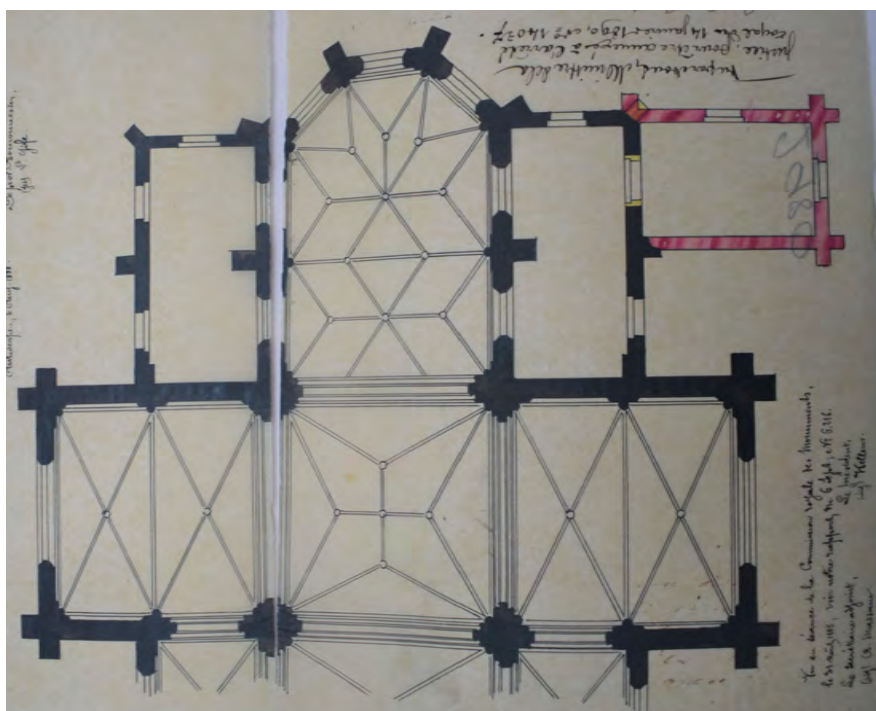
Het gaat om een bakstenen eenbeukige aanbouw onder een zadeldak. Er is een toegang voorzien in de zuidgevel en een getralied venster in de westgevel. In tegenstelling tot het ontwerp, worden de functie van deze muuropeningen omgewisseld bij de verwezenlijking. De toegangsdeur tot de sacristie bevindt zich in de korte westgevel.

³⁰ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 43

³¹ Antwerpen, Rijksarchief Antwerpen, Kerken, 's Gravenwezel, Sint-Catharina, dossier 3879, 'Afbraak van de oude kerk, B.D. 21 januari 1881 afbraak gemachtigd, f.2

³² Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 47.

³³ Antwerpen, Rijksarchief Antwerpen, Kerken, 's Gravenwezel, Sint-Catharina, dossier 2980, Plan 'Kerk van 's Gravenwezel. Ontwerp voor het vergroten van ene Sakristij', f.1

De gemeenteraad beslist in 1901 om het oude kerkhof te egaliseren en er de nodige wegen aan te leggen. Het is onduidelijk in hoever het kerkhof in 1901 tevens geruimd werd. Carolus van Hout werd aangesteld voor het onderhoud.

2.2.2.4 OORLOGSSCHADE (1914-1946)

Op bevel van het Belgische leger in 1914 werden in 's Gravenwezel alle bossen en huizen voor en tussen de forten en redouten gesloopt en gekapt. Bijvoorbeeld een deel van de bomen in de Sint-Jobsteenweg zijn betrekkelijk jonger. Langs de Moerstraat en noordwaarts van de Fortsteenweg hebben huizen gestaan.

Ook de kerktorens moesten verdwijnen aangezien ze aanzien werden als herkenningspunt voor artillerie of als mogelijk observatiepunt voor de vijand. Zo ook werd het bovenste gedeelte van de torenspits afgebroken, in overleg met de bevelhebber van de vesting Antwerpen, in plaats van de dynamieten. De kerktoeren van 's Gravenwezel zal zo blijven tot 1922. Door de slechte afdichting van de torenspits zal later blijken in 1925 dat er water binnensijpelde dat het orgel ontstemde. Er volgen verschillende kleine herstellingen kort na WOI voor onder andere de herstelling van de torenspits in 1925. In 1921 werden hiervoor reeds plannen opgemaakt.

Tussen 1940 en 1944 werden drie van de vier kerkklokken gestolen door Duitse soldaten. Er is in de winter van 1944-1945 grote schade aan de kerk aangericht door de inslag van V-bommen. De vensters uit de kruisbeuk waren uit voorzorg verwijderd en vervangen door gevlochten rieten matten. Dit mocht niet baten: door de luchtdruk van de bommen werden de meeste vensters weggeblazen. Eucharistievieringen gingen in ieder geval door in de nieuwe noodkerk, thans parochiecentrum. Eind 1944 werden reeds voorlopige herstellingen gedaan aan de kerk. Definitieve herstellingen volgden in de winter van 1945-1946 na fiat van de gemeenteraad over de fondsen.

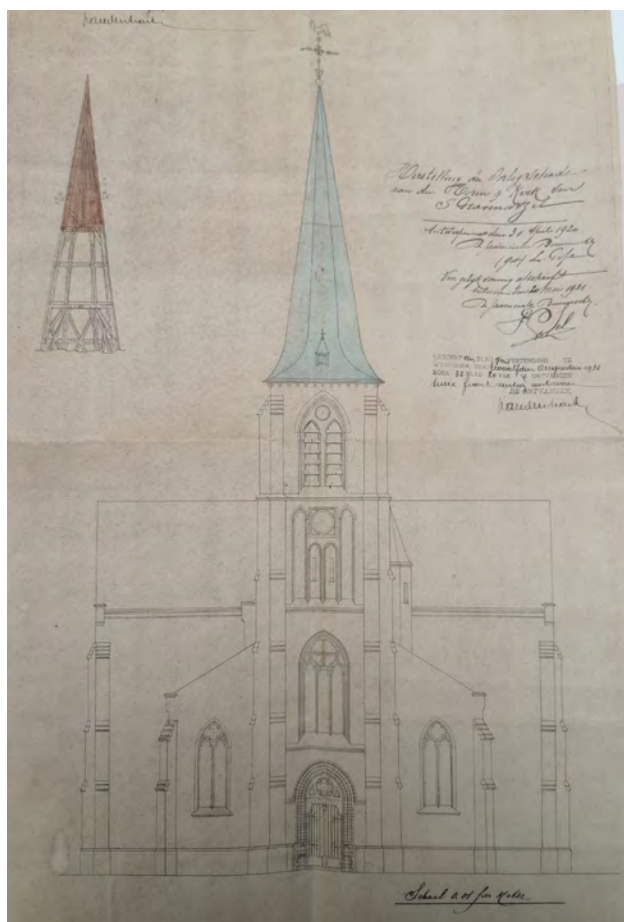
's Gravenwezel wordt bevrijd op 24 september 1944. Het verslag van pastoor Roosens, die op 26 mei 1941 al teruggekeerd was, waarschuwt parochianen niet plaats te nemen aan de westkant achter de preekstoelen omwille van vallende

stenen. De schade van de V-bommen diende nog hersteld te worden.

De week volgende op de 24ste februari 1946 wordt de kerk opnieuw ingenomen en is de noodkerk niet langer meer nodig.³⁴

Figuur 22: Postkaart van de kerk zonder torenspits (Delcampe)

Figuur 23: Ontwerpplan van de nieuwe torenspits, 1921 (Rijksarchief Antwerpen, dossier 2981)

34 Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 51-60

2.2.2.5 RECENTE AANPASSINGEN

Vanaf de naoorlogse periode kende de kerk verschillende aanpassingen zoals de installatie van centrale verwarming en de plaatsing van een toilet in de narthex toegang aan de oostzijde van de toren.

In 1998 wordt een nieuwe poort aan de sacristie geplaatst ter afsluiting van de toegang tot de gemeenschappelijke tuin met de dorpswoning.

In 2002 kende het dak van de kerk matige stormschade. Dit werd hersteld. Echter bleven er problemen met de dakstructuur opduiken. De dakgoten en aanhorigheden werden professioneel aangepakt in 2011. Deze werken faalden echter in hun opdracht waardoor de noordwestfaçade van de kerk sindsdien kampt met vochtinsijpeling met grote gevolgen voor het schrijnwerk, het metselwerk en de interne muurafwerking.

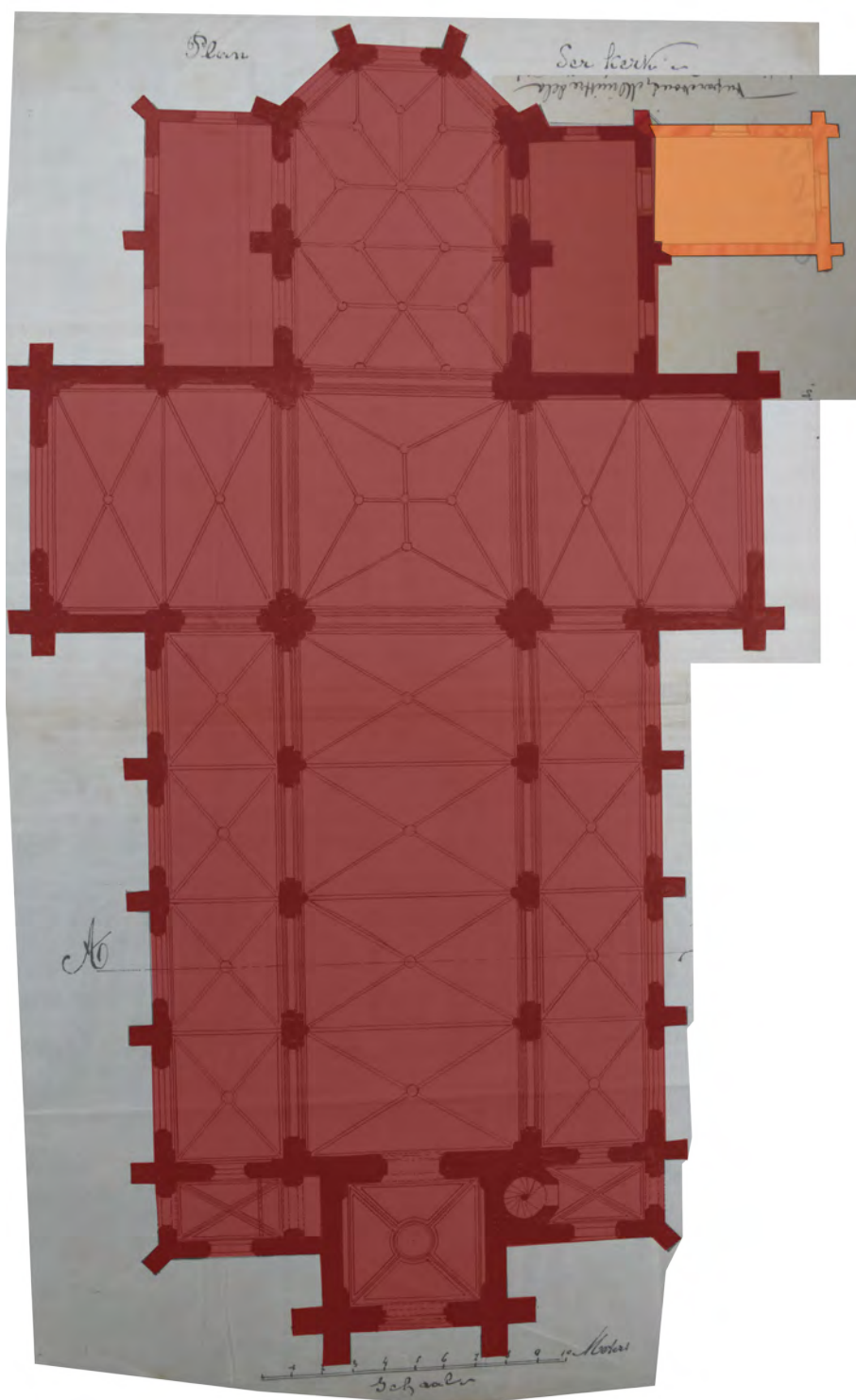
Onderstaande foto's geven inzicht in het schadepatroon.

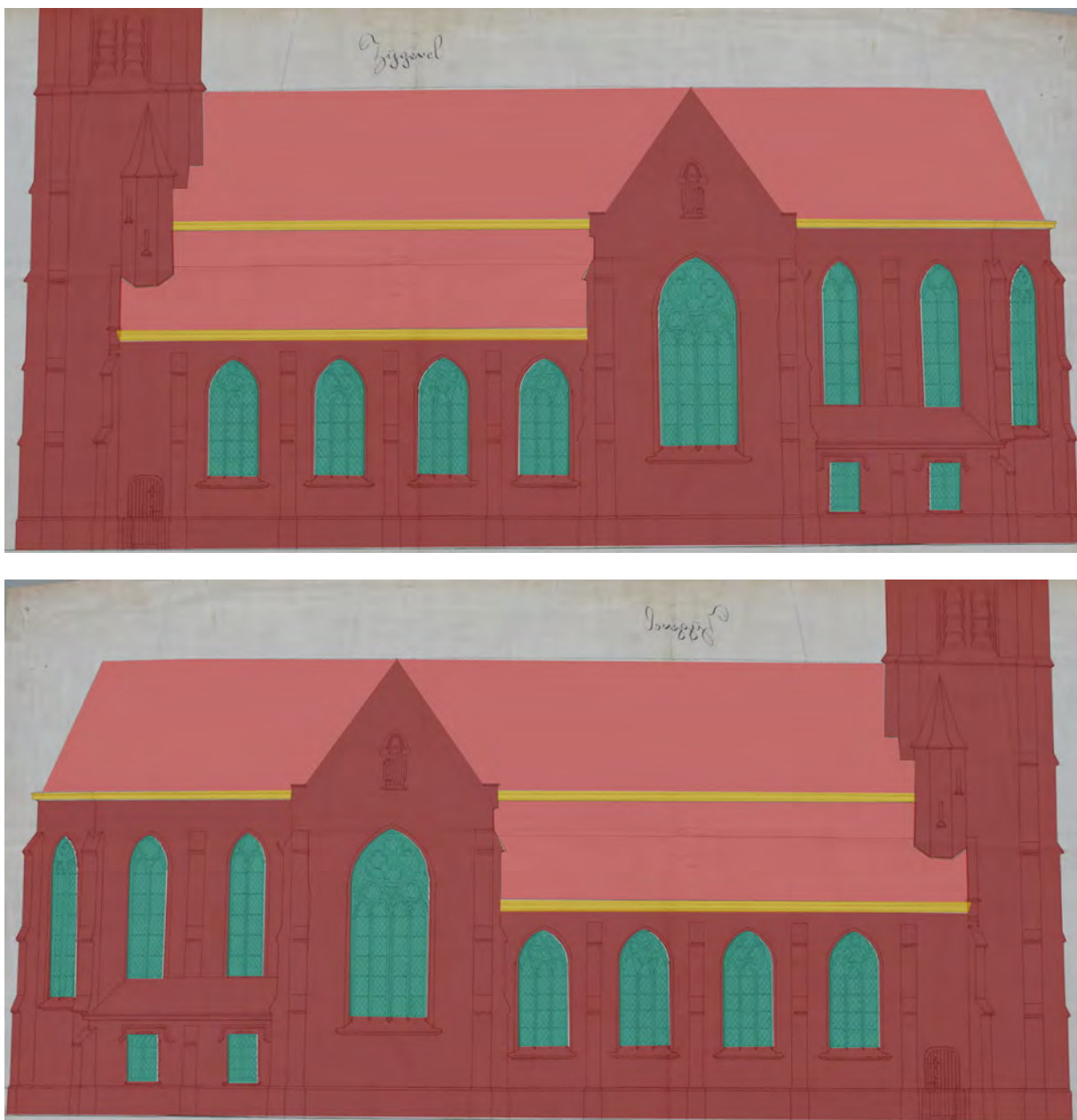
Figuur 24: Schadepatroon vochtinsijpeling door malfunctie dakgoten westgevel

2.2.3 BOUWHISTORISCHE EVOLUTIE EN BOUWFASEN

De kerk van 's Gravenwezel heeft twee belangrijke fasen met name de bouwphase van 1876 tot 1879 en de aanpassingsfase van de sacristie in 1898-1899. Verder zijn er verschillende aanpassingsfasen geweest na onder andere oorlogsschade maar vooral aan de toren en de dakbedekking. De torenspits werd in 1925 gereconstrueerd. Er was schade aan de kerk door V-bommen in de winter van 1944-1945. Dit betekende een verwoesting van de oorspronkelijke vensters en glas-in-lood van de kerk. Na 1945 tot heden zijn er verschillende werken uitgevoerd in het kader van onderhoud van de kerk.

Figuur 25: Grondplan van de kerk met bouwfasen van 1876 (rood) en 1889 (oranje)

Figuur 26: West- en oostgevels van de kerk met bouwfases van 1876 (rood), 1889 (oranje), kort na 1945 (groen) en in 2011 (geel).

2.3 HISTORIEK DORPSWONING

2.3.1 HISTORISCHE ANALYSE EN EIGENDOMSWISSELINGEN

2.3.1.1 OUDSTE FASEN

Over de dorpswoning zijn weinig historische geschreven bronnen beschikbaar. De belangrijkste indicator van de ouderdom is in dit geval de Ferrariskaart (Figuur 10). De contouren van de dorpswoning zijn hierop reeds aangeduid. Er was in ieder geval een gebouwd volume aanwezig rond 1777. De 19de-eeuwse cartografische bronnen tonen geen evolutie van het volume (Figuur 11, Figuur 12 & Figuur 13).

Figuur 27: De kerk en dorpswoning voor 1914, in 1933 en in 2023 (bron Delcampe en ABO nv)

Onderzoek toont aan dat de woning in 1875 in gebruik was als gemeenteschool. Een tweede gedeelte van het gebouw was woning van de koster.³⁵ Het gebouw werd volledig private woning na de verhuis van de school naar een nieuw gebouw aan Kerkstraat 22-24 in 1879.³⁶

De tuinmuur rondom de dorpswoning liep origineel tussen de dorpswoning naar de woning met huidig huisnummer 34. Centraal in de tuinmuur was een door arduinen pilasters ijzeren poort aanwezig die leidde naar het geruimde kerkhof, het huidige Lodewijk de Vochtplein. Een gedetailleerder zicht op onderstaande postkaart (afgestempeld in 1908) toont aan dat de muur in twee of zelfs drie fasen werd gebouwd, gezien het onderscheid in constructiemethoden en stijl. Er zijn echter geen bronnen die kunnen bevestigen of stipuleren naar de ouderdom van de onderdelen. Zeker is wel dat de kerkmuur die rondom de tuin van de dorpswoning gaat, dateert van na 1860. Het primitief kadaster toonde reeds aan dat er een verschil van 4m tussen de locatie van de oude en nieuwe kerkhofmuur.

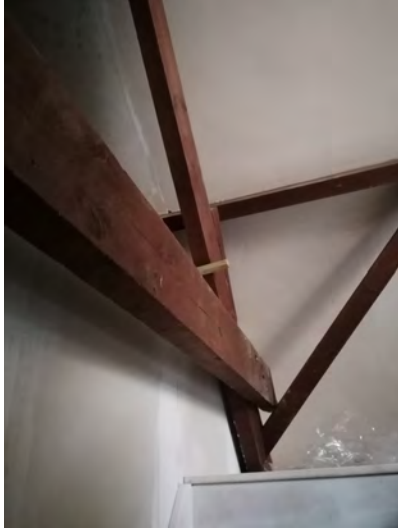

Figuur 28: Postkaart van rond 1900, detail van de tuinmuur (Delcampe)

³⁵ Breugelmans, Berchmans, en Borstlap, 61.

³⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Gemeentehuis van 's Gravenwezel en school', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 29 maart 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14169>.

Zowel historische foto's als een onderzoek van de dakspanten en de dakconstructie van de huidige woning tonen aan dat het volledige dak vervangen werd in de tweede helft van de 20ste eeuw. De dakspanten zijn geen 100 jaar oud. De aanwezige oversteek (boenselplank op gordingen) op oudere foto's is hierbij verwijderd. De westgevel werd gelijktijdig voorzien van een bedekking in asbesthoudende vezelcementleien. Onder de losgekomen leien is de oorspronkelijke gevelkleur van het gebouw zichtbaar.

Figuur 29: zicht op de interne dakspanten

Figuur 30: zicht op de westgevel met bekleding in leien

Figuur 31: detail zicht op de westgevel en nok van het dak, detail van beschilderde gevel

De westgevel, zowel de puntgevel als de gevel van de verlaagde aanbouw, zijn beschilderd in een beige kleur. Vermoedelijk was de voorgevel tevens voorzien in dezelfde afwerking. Helaas zijn hier geen bronnen voor voorhanden buiten de reeds aangehaalde postkaarten.

2.3.1.2 RECENTE AANPASSINGEN

Anno 2023 heeft de dorpswoning een residentiële functie. De woning is heden een eengezinswoning. In 2003 vernieuwde de kerkraad de dakgoot aan de achtergevel en de achterdeur, voor een hedendaagse deur met thermopane. Het interieur onderging vervolgens een grondig renovatie tussen 2011 en 2017. Hierbij werden nutsleidingen en voorzieningen aangepast en vernieuwd naar hedendaags comfort. De woning werd voorzien van een nieuwe keuken en badkamer. Op de zolderverdieping werden een vijftal ruimtes ingericht. Alle kamers werden voorzien van isolatie in het onderdak. Ook verbindingen tussen metselwerk en het leien dak werden hersteld. Het leien zadeldak *an sich* werd nog niet vernieuwd.

Het buitenschrijnwerk werd vernieuwd, exclusief de steekboogpoort in travee twee van de voorgevel. Er werd gekozen voor ramen en deuren naar een historisch verantwoord model in pvc. De bestaande beluiking werd vakkundig gerestaureerd.

De tuinzone werd voorzien van een aangelegde tuin. Een verlaagde aanbouw werd gesloopt om plaats te maken voor een hedendaagse buitenruimte met afdak.

2.3.2 BOUWHISTORISCHE EVOLUTIE EN BOUWFASEN

De huidige circulatie en opmaak van de woning dateert vanaf 1875. De huidige niet geverfde gevel vertoont verschillende bouwsporen voornamelijk in de vorm van gedichte muuropeningen. Op oude foto's van voor 1914 en van in 1933 zijn met zekerheid de noord- en westgevel van de woning wit geverfd. Op onderstaande foto's zijn bouwsporen aangeduid met een gele contour en bouwfysische schade met een blauwe contour.

Figuur 32: bouwhistorische analyse noordgevel
Figuur 33: bouwhistorische analyse oostgevel

Over de indeling van het gebouw of de plaatsing van raam- en muuropeningen voorgaande deze verbouwing is geen zekerheid te staven. Er zijn van deze fase geen fotografische doch iconografische bronnen. Wel vertoont de doorgang achter de staldeuren de aanwezigheid van een buitenmuur. De hypothese luidt dat de woning een doorrij had in travee drie. Deze doorgang werd later gedicht. Tegen deze wand werd een trap voorzien naar een verdieping onder het dak. Het gebouw heeft nog steeds twee trapgedeelten. De oostelijke zone verbindt twee traveeën terwijl de westelijke zone drie traveeën inhield. Deze circulatie is grotendeels behouden, al werden enkele interne muren gesloopt om de twee woongedeelten te combineren.

3. INVENTARISATIE HUIDIGE TOESTAND EN TOESTANDSRAPPORT

3.1 BESCHRIJVING HUIDIGE TOESTAND

De beschrijving is uitgevoerd door ABO nv, ondersteund door rapporten en evaluaties door Monumentenwacht Antwerpen. De beschrijving focust door de bescherming als beschermd dorpszicht op het exterieur van de kerk en de dorpswoning en de directe omgeving binnen de contouren van de bescherming.

De **Sint-Catharinakerk** van 's Gravenwezel is een neogotische kruiskerk in rode baksteen met een natuursteen en gecementeerde plint. De kerk is noord-zuid georiënteerd met een inkom (narthex) aan de Kerkstraat. De voorgevel bestaat uit drie traveeën met de centrale toegang en toren met torenspits. De zijgevels van de driebeukige kerk bestaan telkens (symmetrische opbouw) uit negen traveeën. De eerste vijf traveeën behoren toe aan de inkom en het schip. Brede travee zes is een onderdeel van de dwarsbeuk. Traveeën zeven, acht en negen maken onderdeel uit van zowel het koor als de verlaagde bijgebouwen van de kerk. Aan de westgevel is in travee negen de sacristie aanwezig als verlaagde aanbouw. **(A)**

Figuur 34: zuidgevel en sacristie

Figuur 35: voorgevel en toren

Figuur 36: voorgevel, oostgevel en kruisbeuk

Figuur 37: zuidgevel en groenaanleg

Figuur 38: : kruisbeuk van oostgevel

Figuur 39: vijf laatste traveeën van oostgevel

Figuur 40: westgevel eerste vier traveeën

Figuur 41: westgevel traveeën vier, vijf en zes (dwarsbeuk)

Figuur 42: westgevel dwarsbeuk en sacristie

De voorgevel van de **dorpswoning** aan Kerkstraat 32 bestaat uit vijf traveeën onder één bouwlaag onder een leien zadeldak. De noordelijke gevel is voorzien van een plint in natuursteen terwijl de drie andere gevels voorzien zijn van een gecementeerde plint. In traveeën één, drie en vijf heden recente dubbele beluikte vensters met zes roeden aanwezig. In de tweede travee is een houten rondboogvormige dubbele poort aanwezig in rood en grijs. De rechte toegangsdeur tot de woning is aanwezig in travee vier. Er is een omlijsting aanwezig in natuursteen 'petit granit'. De oostgevel heeft drie traveeën waarvan enkel de centrale van een deur- en vensteropening voorzien is. Dezelfde indeling is aanwezig in de westgevel. De zuidgevel bevindt zich aan de tuinkant van de woning. Het metselwerk is van deze zijde van de woning beschilderd in een witte kleur. Ook aan deze zijde bestaat de woning uit een vijftal traveeën, mits een blinde laatste travee. Aan travee één is een aanbouw aanwezig, uit twee traveeën waarvan de opgaande muren tevens gewit zijn. De westgevel is deels bedekt met leien. De muurbedekking vertoont schade door voornamelijk ouderdom. De onderkant van deze gevel en de westelijke gevel van de aanbouw is beschilderd in een beige kleur. Aan deze gevel en de zuidgevel zijn weinig erfgoedwaarden aanwezig **(B)**.

Figuur 43: detail westgevel dorpswoning
 Figuur 44: voorgevel dorpswoning
 Figuur 45: voor- en oostgevel
 Figuur 46: oostgevel
 Figuur 47: zuidgevel
 Figuur 48: westgevel, detail volledige muur
 Figuur 49: tuin van de dorpswoning met zicht op de toegangspoort naast de sacristie en de kerkmuur (kijkrichting zuiden)
 Figuur 50: tuin van de dorpswoning met zicht op de kerkmuur (kijkrichting zuidwesten)

Binnen de contouren van de geldende bescherming is de **tuin** van de dorpswoning, de parking achter het koor van de kerk en de tuinaleg met H. Familiebeeld aan de oostgevel van de kerk mee opgenomen. Ook hoort hier de tuinmuur tussen de zone en het Lodewijk de Vochtplein bij. **(C)**

Figuur 51: zicht op de crypte muur van adellijk familie de Caters dat de locatie van het koor van de oude kerk

Figuur 52: zicht op lindes en beukenhaag op Lodewijk de Vochtplein

Figuur 53: zicht vanuit Lodewijk de Vochtplein op de kerk

Figuur 54: pad en taxus-hagen voorplein kerk

Figuur 55: pad, fietsenstalling en taxushagen voorplein kerk

Figuur 56: parking ten zuiden van de kerk

Figuur 57: grote lindeboom ten westen van sacristie

Figuur 58: cederboom naast kruisbeuk aan oostgevel kerk

Figuur 59: standbeeld van de Heilige Familie voorplein kerk met gedenkplaat voor de gesneuvelde dorpsbewoners tijdens de oorlogen.

De tuinaanleg dateert voor een gedeelte van het begin van de 20ste eeuw met de aanplanting van de lindes aan het Lodewijk de Vochtpllein en de inmiddels hoge ceder (*Cedrus libani var. libani*) aan de oostzijde van de kerk. De aanplantingen aan de zuidzijde van de kerk gebeurden volgens mondelinge bron in de jaren 1980. Ondertussen is hier wildgroei ontstaan waardoor zoals inheemse als uitheemse plantensoorten hun weg hier gevonden hebben zoals enkele types acacia.

De aanleg met voornamelijk grasland rondom de ceder, aan de oostzijde van de kerk, is verstoord door nieuwe elementen van algemeen nut zoals een informatiebord, een vuilbak en zitbank op een cementen vloertje. Deze elementen zijn storend voor het dorpszicht. Insgelijks storend is de aanleg van de parking aan de zuidzijde van de kerk. De verharding in rechthoekige klinkers is geen aanvulling op het dorpszicht. Het is tevens storend voor de beleving en 'ademruimte' van de kerk (Figuur 52 op pagina 31).

Figuur 60: storende elementen vuilbak en infobord

Figuur 61: storende elementen vuilbak met cement vloer

Figuur 62: storende plantengroei aan de zuidzijde van de kerk

De kerkmuur verbindt de site vanaf de sacristie, rondom de tuin van de dorpswoning tot aan de westelijke inkom van de kerktoeren. De muur is een opgaande gemetselde muur van donkerbruine bakstenen en dateert van kort na de oprichting van de huidige kerk. Het muurgedeelte dat grenst aan de Lodewijk de Vochtpllein is overwoekerd met klimop (Figuur 48 op pagina 31). Een gedetailleerd zicht op de muurgedeelten ter hoogte van de Kerkstraat leert dat er bij het metselwerk sprake is van het uitduwen van de voegen. De cementvoegen worden systematisch uit het muurwerk geduwd als het ware. Een nauwere blik leert dat de muur oorspronkelijk gevoegd is met kalkmortel. Enkele secties van de muur zijn op een later tijdstip hervoegd met cementmortel. De wisselwerking tussen de specieën zorgt voor een letterlijke tegenwerking en dit in combinatie met vorstschade.

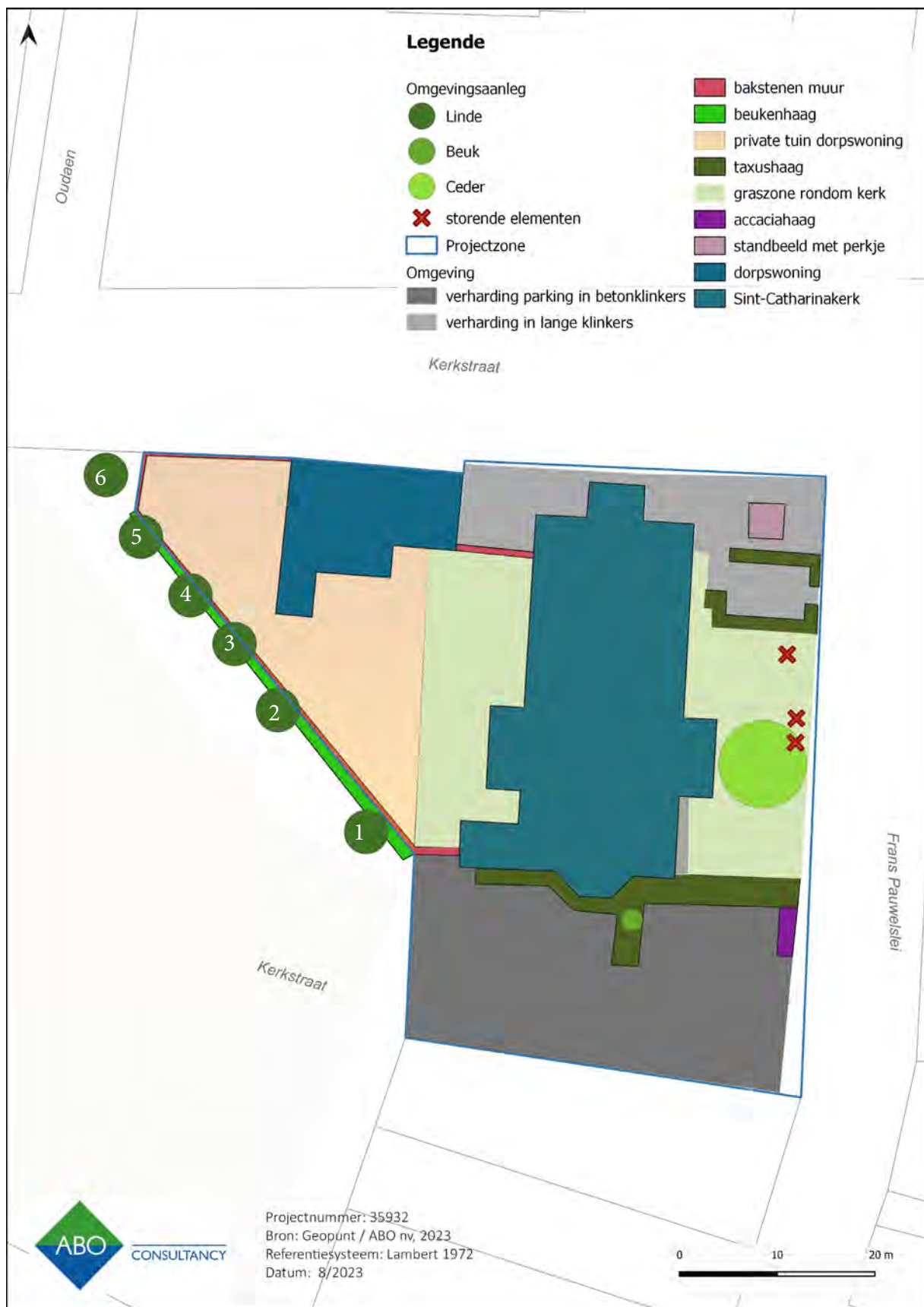
De tuin aan de westzijde van de dorpswoning is door middel van een houten deur in de tuinmuur bereikbaar. De houten deur is geen authentiek element, het is een hedendaags model. De deur is an sich in goede toestand. Een tweede deur bevindt zich in de tuinmuur tussen de oostgevel van de dorpswoning en de kerktoeren. Deze poort is recent van aard en heeft geen erfgoedwaarden. Het opgaand metselwerk in dit gedeelte van de tuinmuur verschilt van afwerking. De oostzijde is voorzien van een decoratieve tandlijst/muizentand, zoals van toepassing op de gehele tuinmuur. De westzijde is bekroond met een houten latei. De westelijke muur indiceert eveneens het kadastrale onderscheid tussen de tuin van de dorpswoning en de kerk. De onderste 30cm van de tuinmuur aan de westelijke zijde van de dorpswoning is aangetast door biologische groei in de vorm van algen. Er is sprake van een hoog vochtgehalte in dit gedeelte van het metselwerk.

Figuur 63: zicht op de tuinmuur ten westen van de dorpswoning
 Figuur 64: detail van het metselwerk van de tuinmuur ter hoogte van de poort
 Figuur 65: zicht op de tuindeur in risaliet
 Figuur 66: detail metselwerk van de tuinmuur, kalkmortel
 Figuur 67: overzicht op de tuinmuur
 Figuur 68: de tuinmuur aan de kerktoren
 Figuur 69: de tuinmuur met poort tussen kerktoren en dorpswoning

Het plan op de volgende pagina is een samenvatting van de huidige omgevingsaanleg. Tevens is er een indicatie aanwezig van de waardige elementen in contrast met de storende elementen in het dorpszicht. De elementen die **waardevol** zijn en dienen behouden te blijven zijn *de kerkmuur, het standbeeld met perkje en de ceder*. De lindes en beukenhaag ten westen van de kerk liggen niet meer binnen de contouren van het beschermde dorpszicht. **Storende elementen** voor het dorpszicht zijn onder andere:

- kunstwerken van algemeen nut (bank, vuilbak, informatieborden);
- verharding ten zuiden van het koor;
- verwilderde aanplantingen aan de buitenmuren van het koor.

Figuur 70: Plan met omgevingsaanleg en determinatie (ABO nv)

3.2 BESCHRIJVING VAN DE VERSCHILLENDE ERFGOEDELEMENTEN

3.2.1 SINT- CATHARINA KERK

3.2.1.1 GEVELS

Beschrijving:

De gevels zijn uitgevoerd in Boomse donkerrode industriële baksteen met een uitspringende plint in kalksteen bij de noordgevel en gecementeerd bij de andere gevels. De gecementeerde plinten hebben schijnvoegen in een rode-oranje kleur. Het gehele gebouw is opgetrokken in kruisverband met drieklezoren in strekkenlagen. De afzaten van de centrale venster in de noordgevel (toren) en toegangspoort zijn in een beige zandsteen. De gevels zijn voorzien van niet-functionele steunberen. De steunberen zijn bovenop en in het midden afgewerkt met afzaten in een kalksteen.

De vensters in de gevels zijn spitsboogvormig behalve de kleine vensters in de achtste en negende travee van de westgevel en eerste en tweede travee van de oostgevel. De vensters zijn voorzien van tracering en glas in lood.

De sacristie in de zuidwestelijke hoek van het gebouw is een verlaagde aanbouw in één bouwlaag onder een zadeldak, dwars op axis van de kerk.

De verlaagde aanbouwen aan de achtergevel van de kerk zijn tevens één bouwlaag. De gevels zijn voorzien van een muizentand net onder de kroonlijst. Boven het venster in de eerste travee is een waterlijst in een beige zandsteen aangebracht.

Diagnose:

De gevels zijn in matig goede staat. Het voegwerk is in algemene goede staat. Door een aanhoudend lek in de dakgoot van het schip van de westgevel, is de buitenmuur bij traveeën één, twee en vier zwaar aangetast, zowel binnen als buiten. Deze gevelgedeelten vertonen korstmossen en geërodeerde voegen. Dezelfde toestand is aanwezig in travee één van de oostgevel, aan de verlaagde aanbouw.

De gecementeerde plint is aangetast door korstmossen en heeft last van afschilfering door zoutuitbloeiingen.

Advies Monumentenwacht Antwerpen:

Als gevolg van oude en recente lekken in de goten vertoont het muurwerk lokale verkleuringen. Delen werden hervoegd met een cementmortel die qua samenstelling (te hard) en kleur (grijs i.p.v. wit) niet overeenkomt met de originele. Dit is minder duurzaam en visueel storend. Ondanks de lichte scheuren boven en onder enkele ramen, zijn de muren structureel in orde. De kalkstenen lijsten, afzaten en dekstenen hebben licht beschadigd voegwerk waardoor het baksteenmetselwerk eronder verweerd is. De diefijzers voor enkele ramen en enkele oude ijzeren en roestige bevestigingen verspreid in de gevels, zijn licht roestig.

Het metsel- en voegwerk zijn sterker verweerd. De bovenste geleding werd volledig hervoegd maar in de hoeken tussen de steunberen is het voegwerk plaatselijk reeds beschadigd. Het metselwerk is vnl. aan de noord- en westzijde sterk verweerd. Lokale begroeiing versnelt het verweringsproces. De uitgespoelde stootvoegen van de waterlijsten hebben vnl. aan de westzijde vochtoverlast op het onderliggende muurwerk tot gevolg. De afzaat van de bovenste geleding van de zuidelijke steunbeer in de westgevel ligt mogelijk niet meer goed vast gezien de beschadigde voegen van de dekstenen en het onderliggende baksteenmetselwerk. Het voegwerk van de poortomlijsting is beschadigd. De latei is een weinig verschoven maar stabiel.

Figuur 71: voorgevel en oostgevel kerk

Figuur 72: mosvorming en vochtschade aan steunbeer eerste travée westgevel

Figuur 73: vochtschade natuurstenen plint en onderste zone muur net boven plint

Figuur 74: vochtschade westgevel toren

Figuur 75: mosvorming eerste travee westgevel
 Figuur 76: vochtschade aan zijdeur eerste travee westgevel (toren)
 Figuur 77: schade en zoutresidu aan natuurstenen elementen poort voorgevel
 Figuur 78: mostvorming natuurstenen plint voorgevel
 Figuur 79: mosvorming en vochtschade aan natuurstenen plint voorgevel

Figuur 80: vochtschade gecementeerde plint
 aanbouw koor oostgevel
 Figuur 81: detail vochtschade gecementeerde
 plint aanbouw koor oostgevel, imitatievoegen
 Figuur 82: detail en bioturbatie schade gece-
 menteerde plint
 Figuur 83: detail schade gecementeerde plint
 Figuur 84: detail schade gecementeerde plint
 Figuur 85: detail mos- en algvorming gecemen-
 teerde plint
 Figuur 86: overzicht schadezicht aanbouw
 Figuur 87: detail schade hoekstructuur gece-
 menteerde plint

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

A2016/25

Draagstructuur en overspanning | gevel | baksteen

Het lokaal beschadigd metsel- en voegwerk herstellen.

toestand

Algemeen zijn metsel- en voegwerk oppervlakkig verweerd en in vrij goede staat. Als gevolg van oude en recente lekken in de goten vertoont het muurwerk lokale verkleuringen. Delen werden hervoegd met een cementmortel die qua samenstelling (te hard) en kleur (grijs i.p.v. wit) niet overeenkomt met de originele. Dit is minder duurzaam en visueel storend.

Ondanks de lichte scheuren boven en onder enkele ramen, zijn de muren structureel in orde.

De kalkstenen lijsten, afzaten en dekstenen hebben licht beschadigd voegwerk waardoor het baksteenmetselwerk eronder verweerd is.

De diefijzers voor enkele ramen en enkele oude ijzeren en roestige bevestigingen verspreid in de gevels, zijn licht roestig.

toelichting advies

Maak hierbij gebruik van een compatibele, kalkhoudende mortel.

indicatieve hoeveelheid

Nader te bepalen

prioriteit

3-6 jaar

frequentie

Eenmalig

uit te voeren door

Restauratie-aannemer

vleugel [7]

gevel [3]-west

A2016/26

Draagstructuur en overspanning | gevel | baksteen

De westgevel van vleugel [3] opvolgen.

toestand

centraal in de westgevel komt er lichte, verticale scheurvorming voor die kan wijzen op het roesten of zetten van een inwendig muuranker.

indicatieve hoeveelheid

1 st

prioriteit

3-6 jaar

frequentie

Eenmalig

uit te voeren door

Monumentenwacht

11813/2016/B

(C) 2016 [art. 10 van de Monumentenwacht voorwaarden van dienstverlening](#)

- 24 -

A2016/39	Draagstructuur en overspanning gevel baksteen Het beschadigde metsel- en voegwerk van toren [1] herstellen.
toestand	Het metsel- en voegwerk zijn sterker verweerd. De bovenste geleding werd volledig hervoegd maar in de hoeken tussen de steunberen is het voegwerk plaatselijk reeds beschadigd. Het metselwerk is vnl. aan de noord- en westzijde sterk verweerd. Lokale begroeiing versnelt het verweringsproces. De uitgespoelde stootvoegen van de waterlijsten hebben vnl. aan de westzijde vochtverlast op het onderliggende muurwerk tot gevolg. De afzaat van de bovenste geleding van de zuidelijke steunbeer in de westgevel ligt mogelijk niet meer goed vast gezien de beschadigde voegen van de dekstenen en het onderliggende baksteenmetselwerk. Het voegwerk van de poortomlijsting is beschadigd. De latei is een weinig verschoven maar stabiel.
toelichting advies	Maak hierbij gebruik van een compatibele, kalkhoudende mortel.
indicatieve hoeveelheid	Nader te bepalen
prioriteit	3-6 jaar
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Restauratie-aannemer

hoek zuidwest

hoek zuidwest

AFWERKING EN INRICHTING

A2016/34		Afwerking en inrichting wandafwerking vloerafwerking Het interieur schilderen.
toestand		De wandafwerking is algemeen licht vervuild en vervaagd; plaatselijk is er schade door vochtoverlast. Onder de monochrome verflagen bevinden zich vermoedelijk nog de oorspronkelijke, veelkleurige muurschilderingen. De basementen van de zuilen zijn niet geschilderd; de natuursteen kan eventueel optrekkend vocht doen verdampen.
toelichting advies		Hierbij zijn van belang: - de muren voldoende laten uitdrogen; - eventueel onderzoek naar en vrijleggen van de oorspronkelijke, decoratieve afwerking; - de beschadigde bepleistering herstellen en - schilderen met een compatibel verfstelsysteem
indicatieve hoeveelheid		Nader te bepalen
prioriteit		3-6 jaar
frequentie		Eenmalig
uit te voeren door		Schilder

westgevel

3.2.1.2 DAKEN

Beschrijving

Het schip van de kerk is voorzien van een gecombineerd zadeldak in natuurleien. Eveneens zo voorzien voor de aanbouwdaken van de zijbeuken. De toren en torenspits is voorzien van een houten constructie eveneens bekleed met natuurleien.

In 2011 werden de kroonlijsten aangepast en voorzien van nieuw dakgoten.

Diagnose

Monumentenwacht Antwerpen voerde in 2016 een uitgebreid onderzoek en analyse uit van de kerk, met een focus op de dakstructuur.

Figuur 88: bedaking koor westzijde
Figuur 89: bedaking koor oostzijde
Figuur 90: badaking schip westzijde

DAK

A2016/15

Dak | dakbedekking | natuurleien

De leibedekking van dak [1] duurzaam herstellen.

toestand	De leibedekking en het hoekkeperlood onderaan de noordwestelijke hoek zijn beschadigd met een ernstig lek tot gevolg. De dakoversteek is heel kort zodat er bij felle regen en wind vochtinslag mogelijk is. Verspreid over het dak zijn er nog verschillende leien beschadigd en lek.
indicatieve hoeveelheid	Nader te bepalen
prioriteit	Dringend
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Dakwerker

noordwestelijke hoek: interieur

noordwestelijke hoek

A2016/11

Dak | dakbedekking | natuurleien

De leibedekking en dakaansluitingen van daken [3], [4], [5] en [6] duurzaam herstellen.

toestand	De zwarte natuurleien zijn in goede staat; de oudere, roze natuurleien zijn verweerd en bros. Meerdere leien zijn beschadigd of weggefallen. Verspreid werden enkele leien niet duurzaam hersteld met blote vernageling of kit. Zo werd tijdens de recente werken een zone leien in de noordoostelijke hoek van dak [3] deels verkleefd. Plaatselijk zijn de leien onbetrouwbaar vernageld; dit is zo waar de bebording is aangetast door huisbokter of schimmels en waar aan oude schoorsteendoorvoeringen geen nieuwe bebording werd voorzien (bv. zolder [3]). Vnl. in de hoek tussen daken [3] en [4] is de loden kilgoot zeer dun geworden door verwerking en plaatselijk gescheurd met lekken tot gevolg. De zaling aan dak [3]-noordoost is beschadigd en de gootstructuur is verrot. De muuraansluiting tussen dak [3] en toren [1] scheurt openomdat er geen muurlood werd voorzien. Deze gebreken hebben vele lekken tot gevolg. Door de slechte bereikbaarheid en toegankelijkheid kunnen ze niet door Monumentenwacht hersteld worden. Het kruis van dak [5] staat een weinig scheef; een lek aan kan de verankering verzwakken.
toelichting advies	Duurzaam herstel houdt o.a. in: - de verzwakte houten ondergrond vernieuwen; - de natuurleien herstellen met leinagels en rvs-leihaken; - de zaling aan dak [3]-noordoost vernieuwen; - de kilgoot tussen daken [3] en [4] vernieuwen en - de dakaansluiting van het kruis van dak [5] herstellen.

11813/2016/B

(C) 2016 [art. 10 van de Monumentenwacht voorwaarden van dienstverlening](#)

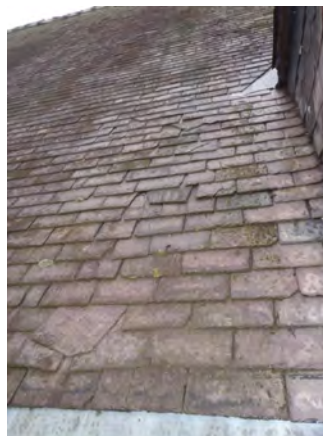
- 6 -

Rapport Monumentenwacht Vlaanderen

indicatieve hoeveelheid	Nader te bepalen
prioriteit	Dringend
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Dakwerker

dak [3]-noordoost: verlijmde leien

dak [3]-oost

dak [4]-noord

kilgoot daken [3]/[4]

kilgoot daken [3]/[4]

dak [3]-noordoost: zaling

A2016/17	Dak vezelcement lood
	De leibedekking en dakaansluitingen van daken [7], [8], [9] en [10] duurzaam herstellen.
toestand	De vezelcementleien van daken [7], [8] en [10], mogelijk asbesthoudend, zijn licht verweerd en veelal onbeschadigd. De zwarte natuurleien van daken [9] en [11]-zuid zijn goed. Enkele beschadigde leien werden door Monumentenwacht hersteld; enkele recente, weinig duurzame herstellingen met een onderdakplaat of zink zijn voorlopig nog dicht. Aan dak [9] zijn de nok en enkele onderliggende leien beschadigd. De muuraansluiting tussen daken [7] en [8] en vleugel [3] scheurt los omdat er geen muurlood werd voorzien en omdat de dakstructuur doorbuigt. Aan dak [10] zijn de vezelcementen nokken zeer sterk verweerd en veelal doorgescheurd; een weggefallen element werd door ons vervangen door lood. Deze gebreken hebben lekken tot gevolg.
toelichting advies	Duurzaam herstel houdt o.a. in: - de verzwakte houten ondergrond vernieuwen; - de beschadigde leibedekking herstellen met leinagels en rvs leihaken; - enkele nokpannen aan dak [9] vervangen door soortgelijke; - de nok van dak [10] vernieuwen en - de muuraansluitingen verbeteren met gebruik van muurlood.
indicatieve hoeveelheid	Nader te bepalen
prioriteit	1-3 jaar
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Dakwerker

dak [7]

dak [9]: nok

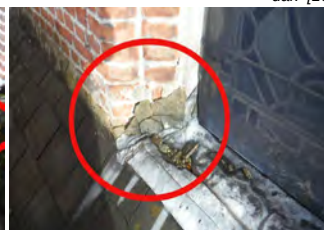
dak [10]: nok

dak [10]

dak [10]: nok

dak [10]

A2016/19		Dak dakbedekking natuurleien
		De leibedekking van dak [11]-noord vernieuwen en de nok herstellen.
toestand		De roze natuurleien op het noordelijk dakvlak zijn sterk verweerd en met ijzeren nagels bevestigd. Omdat die doorroesten zakken de leien gemakkelijk weg. In het verleden werden er vele onoordeelkundige herstellingen uitgevoerd. Hier werden er door Monumentenwacht vele lekken gedicht. De leibedekking van het zuidelijke dakvlak is goed. De nokpannen zijn in orde maar het voegwerk is slecht .
toelichting advies		De nokpannen behouden en in een nieuw mortelbed plaatsen en aanvoegen met een compatibele, kalkhoudende mortel.
indicatieve hoeveelheid	20 m ²	
prioriteit	1-3 jaar	
frequentie	Eenmalig	
uit te voeren door	Dakwerker	

onoordeelkundige herstellingen

onoordeelkundige herstelling (doorlopende verticale naad)

vele weggezakte leien

nok met slecht voegwerk

A2016/13

Dak | dakkapel | natuurleien | lood | hout

De dakkapel van dak [1] duurzaam herstellen.

toestand

Het houten deurtje en het kader zijn sterk verweerd. Hang- en sluitwerk is onbestaande; het deurtje wordt momenteel gesloten met een losse balk wat onbetrouwbaar is. Het deurtje heeft onderaan geen waterlijst. De dakaansluiting onderaan de stijlen is onbestaande. De zinken piron is sterk verweerd en dun geworden. Deze gebreken hebben lekken tot gevolg.

indicatieve hoeveelheid

1 st

prioriteit

Dringend

frequentie

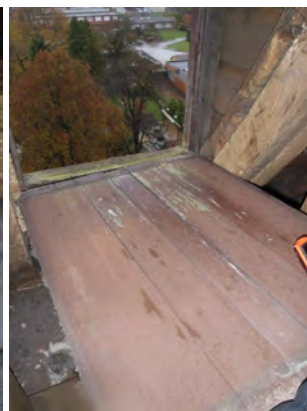
Eenmalig

uit te voeren door

Dakwerker | Schrijnwerker

verweerd houtwerk en slechte dakaansluiting

het deurtje zonder waterlijst

A2016/16	Dak dakluik hout
	Het dakluik van dak [1] duurzaam herstellen.
toestand	Het luik sluit aan de randen niet waterdicht aan met flinke vochtindringing tot gevolg. Het luik is vastgevezen wat hoogst onhandig en op termijn onbetrouwbaar is. Het hout- en schilderwerk zijn verweerd.
toelichting advies	Het luik voorzien van handig en betrouwbaar hang- en sluitwerk en een valketting.
indicatieve hoeveelheid	1 st
prioriteit	Dringend
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Dakwerker Schrijnwerker

verweerd luik

lek

A2016/04	Dak dakkapel natuurleien hout lood De dakkapellen van daken [3] en [5] duurzaam herstellen.
toestand	De dakkapellen werden recent onoordeelkundig hersteld met vele lekken tot gevolg. Het noklood werd plaatselijk vernieuwd maar is te dun en te kort waardoor het kan opwaaien en het loopt niet onder de leien van het hoofddak door. De bovenste rij leien werd verkleefd i.p.v. vernageld. De loden kilgoten zijn zeer dun geworden door verwerking en zijn plaatselijk beschadigd en lek. De deurtjes laten onderaan regen binnen omdat de waterlijst en de loodbekleding van de onderdorpel inefficiënt zijn. Aan dak [5]-zuid is het scharnier bovenaan losgekomen zodat het deurtje onbetrouwbaar bevestigd is. De waterlijsten aan dak [5]-west en zuid komen los. Aan de westzijde is het schilderwerk reeds verschaald.
indicatieve hoeveelheid	7 st
prioriteit	Dringend
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Dakwerker Schrijnwerker

dak [5]-zuid: vochtinslag onderaan

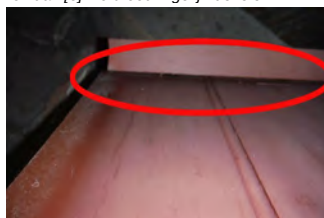
dak [5]-zuid: losgekomen scharnier

nok dak [3]: kort lood + gelijkde leien

dak [3]: aansluiting nok

dak [5]-zuid: losse dorpel

dak [5]-west: losse vijzen en schraal schilderwerk

DAKWATERAFVOER

A2016/08

Dakwaterafvoer | goten | zink

De lekken in de goten tijdelijk dichten in afwachting van volledige en kwalitatieve vernieuwing.

toestand

De nieuwe goten werden zeer slordig en niet volgens de regels van de kunst geplaatst met nu reeds ernstige gebreken en lekken tot gevolg. Gezien de slechte uitvoering, zullen de gebreken in de toekomst enkel maar groter worden.

De soldeernaden werden slecht 'gerugd' waardoor ze weinig krachten kunnen opvangen en op vele plaatsen gescheurd zijn.

De binnenopstand werd slecht uitgevoerd. Plaatselijk werd een strook zink onder de leien geschoven en slecht bevestigd waardoor het zink op vele plaatsen wegzakt. Aan dak [4]-zuid ontbreekt deze aansluiting volledig. Waar het oude voetlood nog aanwezig is, is dit sterk verweerd en gescheurd. Bij een correcte uitvoering moeten de onderste rijen leien weggenomen worden, de binnenopstand hoog aangebracht en voorzien van een terugslag waarna de leien terug worden geplaatst.

Het nut van de zinken plaatjes op de gootranden is onduidelijk, maar indien ze een bevestiging van het zink aan de gootconstructie afdekken, kunnen de uitzettingsmogelijkheden van het zink verhinderd worden. Ook zij zijn slecht gesoldeerd.

Al deze gebreken hebben ernstige lekken tot gevolg.

indicatieve hoeveelheid

Nader te bepalen

prioriteit

Dringend

frequentie

Eenmalig

uit te voeren door

Dakwerker

lek zinken plaatje op gootrand dak [5]

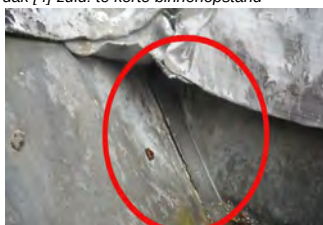
dak [5]-west: gescheurde soldeernaad + gescheurd voetlood

dak [4]-zuid: te korte binnenopstand

dak [4]-zuid: te korte binnenopstand

dak [5]-oost: gescheurde soldeernaad

dak [5]-oost: gevolg van de gescheurde soldeernaad

dak [3]-oost: weggevalen stroken zink

dak [8]: gescheurde soldeernaad

dak [9]: weggefallen stroken zink

dak [9]: weggefallen stroken zin

A2016/31	Dakwaterafvoer afvoer zink
	De afvoer van dak [9] vergroten en een afvoer bijplaatsen in de hoek tussen daken [5] en [6].
toestand	De zinken afvoeren zijn in goede staat. In de hoek tussen daken [5] en [6] was er vermoedelijk ooit een afvoer aanwezig. Momenteel moet de zuidwestelijke afvoer van dak [5] veel regenwater verwerken. De afvoer van dak [9] moet ook regenwater van de hogere daken verwerken en is daarom te klein gedimensioneerd. Bij felle regen kunnen de goten overlopen.
indicatieve hoeveelheid	2 st
prioriteit	3-6 jaar
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Dakwerker

A2016/32	Dakwaterafvoer afvoer zink
	De afvoeren aansluiten op de riolering.
toestand	De meeste afvoeren zijn niet aangesloten op de riolering zodat er lokale overlast kan zijn bij felle regen.
indicatieve hoeveelheid	6 st
prioriteit	3-6 jaar
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Dakwerker

dak [9]/[10]

dak [8]

3.2.1.3 BUITENSCHRIJNWERK

Onderstaande beschrijving en diagnose zijn ontleend uit het verslag van Monumentenwacht Antwerpen (2016).

Beschrijving

Het buitenschrijnwerk (ramen, deuren en gootranden) is algemeen in vrij goede staat.

De waterlijsten en de onderdorpels zijn niet efficiënt met onderaan regeninslag tot gevolg.

Het loodglas is, voor zover zichtbaar met het aanwezige voorzetglas, verweerd en plaatselijk beschadigd. De noordelijke ramen zijn niet beschermd door voorzetglas. Enkele glaasjes zijn stuk, plaatselijk komt het loodnet los van de glaasjes en plaatselijk zijn de grisailles sterk verweerd. Plaatselijk zijn de glaspanelen vastgezet met mortel op de raambruggen. Deze mortel is verweerd en soms beschadigd, maar nergens komen panelen los.

De kunststof beglazing en de rubberen tussenprofielen zijn minder duurzaam en visueel storend. De beglazing is dof geworden en het rubber hard. De randen werden plaatselijk zeer slordig aangewerkt; de kit komt plaatselijk los. Het voorzetglas aan vleugel [6] is duurzamer opgebouwd.

Ter hoogte van de galmborden van de toren zijn de houten borden in orde. De bevestigingen zijn roestig en beginnen dun te worden. Hun stevigheid kan langs de binnenzijde niet gecontroleerd worden. De bovenste galmborden zijn slechts met 2 vijzen in het muurwerk bevestigd. De leibedekking is plaatselijk beschadigd.

Diagnose

Herstellingen en aanpassingen die dienen te gebeuren:

- De zolderluiken in topgevels [4] en [6] aanpassen.
- Het buitenschrijnwerk regelmatig schilderen.
- Het beschadigde glas-in-lood herstellen.
- De voorzetbeglazing vervangen door een duurzaam en technisch goed systeem.
- De galmborden van toren herstellen.

Figuur 91: zijdeur toren
Figuur 92: spitsboog glas-in-lood venster oostgevel
Figuur 93: detail vochtschade natuursteen venster

dak [7]-noord

dak [11]-zuidwest

SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

A2016/09

Schrijnwerk en beglazing | buitenschrijnwerk | hout
De zolderluiken in topgevels [4] en [6] aanpassen.

toestand	De waterlijsten en de onderdorpels zijn niet efficiënt met onderaan regeninslag tot gevolg.
indicatieve hoeveelheid	2 st
prioriteit	1-3 jaar
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Schrijnwerker

zolder [6]-west: lekken

zolder [6]-west: kleien waterlijst en lage onderdorpel

A2016/40

Schrijnwerk en beglazing | buitenschrijnwerk | hout
Het buitenschrijnwerk regelmatig schilderen.

toestand	Het buitenschrijnwerk (ramen, deuren en gootranden) is algemeen in vrij goede staat. Aan de deuren van vleugels [1], [7] en [8] is er onderaan lichte inrotting en is het ijzeren beslag licht roestig.
indicatieve hoeveelheid	Nader te bepalen
prioriteit	3-6 jaar
frequentie	Vijf-jaarlijks
uit te voeren door	Schilder

11813/2016/B

(C) 2016 [art. 10 van de Monumentenwacht voorwaarden van dienstverlening](#)

- 30 -

A2016/28		Schrijnwerk en beglazing beglazing glas-in-lood Het beschadigde glas-in-lood herstellen.
toestand		Het loodglas is, voor zover zichtbaar met het aanwezige voorzetglas, verweerd en plaatselijk beschadigd. De noordelijke ramen zijn niet beschermd door voorzetglas. Enkele glaasjes zijn stuk, plaatselijk komt het loodnet los van de glaasjes en plaatselijk zijn de grisailles sterk verweerd. Plaatselijk zijn de glaspanelen vastgezet met mortel op de raambruggen. Deze mortel is verweerd en soms beschadigd, maar nergens komen panelen los. De ijzeren delen (losse raambruggen en bindroeden) zijn licht roestig. Boven de hoofdinkom in toren [1] zijn de ijzeren delen sterker verweerd en beginnen ze dun te worden. Aan koorsluiting [5] en gevel [7]-noord is het loodglas sterker verweerd en zijn enkele panelen verbogen.
indicatieve hoeveelheid		Nader te bepalen
prioriteit		3-6 jaar
frequentie		Eenmalig
uit te voeren door		Glazenier

A2016/29		Schrijnwerk en beglazing beglazing glas-in-lood De voorzetbeglazing vervangen door een duurzaam en technisch goed systeem.
toestand		De kunststof beglazing en de rubberen tussenprofielen zijn minder duurzaam en visueel storend. De beglazing is dof geworden en het rubber hard. De randen werden plaatselijk zeer slordig aangewerkt; de kit komt plaatselijk los. Het voorzetglas aan vleugel [6] is duurzamer opgebouwd. Er is slechts beperkte verluchting van de spouw waardoor de roestvorming van ijzeren delen verder gaat. Aan vleugel [5]-zuid is het draadglas beschadigd, vermoedelijk door vandalisme.
indicatieve hoeveelheid		Nader te bepalen
prioriteit		3-6 jaar
frequentie		Eenmalig
uit te voeren door		Glazenier

vleugel [7]

vleugel [5]-west

vleugel [5]-zuid

A2016/41	Schrijnwerk en beglazing galmbord hout natuurleien De galmborden van toren [1] herstellen.
toestand	De houten borden zijn in orde. De bevestigingen zijn roestig en beginnen dun te worden. Hun stevigheid kan langs de binnenzijde niet gecontroleerd worden. De bovenste galmborden zijn slechts met 2 vijzen in het muurwerk bevestigd. De leibedekking is plaatselijk beschadigd.
indicatieve hoeveelheid	Nader te bepalen
prioriteit	3-6 jaar
frequentie	Eenmalig
uit te voeren door	Restauratie-aannemer

3.2.2 DORPSWONING

3.2.2.1 GEVELS

Beschrijving

De gevels van de dorpswoning zijn opgaande bakstenen gevels in een bruine baksteen in Vlaams verband. De voorgevel is geritmeerd in vijf traveeën. Het is een eenlagige woning onder een leien dak. De voorgevel en oostgevel hebben een gecementeerde plint. Op twee locaties in de noordgevel en centraal op de oostgevel zijn stroomlagen zichtbaar. Deze 'littekens' in het metselwerk duiden op een creatieve constructiemethode om een opening waar niet genoeg ruimte was om courant metselverband toe te passen. De oostgevel bijvoorbeeld had in een initiële bouwphase enkel een verhoogde venster, zonder toegangsdeur.

Diagnose

De gevels zijn in een goede staat. Op enkele locaties zijn er scheuren en barsten merkbaar in het metselwerk. Dit kan duiden op iets structureels maar gezien het zware verkeer op de Kerkstraat moet eerder daar de oorzaak gevonden worden. Er zijn geen opzienbaarlijke vochtproblemen zichtbaar of biologische elementen die het metselwerk hebben geschaad.

De gecementeerde plint van de voorgevel (noordgevel) is aangetast door mosvorming. Reiniging en opnieuw cementeren is aangeraden.

Het stucco, waterlijst en casetten, die decoratief aanwezig zijn op de voorgevel zijn in goede staat. De cassette in travee vier heeft een haarlijnfractuur. De huidige eigenaar kan bevestigen dat deze scheur, en de scheuren in de oostgevel al enkele jaren aanwezig zijn en onveranderd blijven. Een herstelling van de scheuren is desondanks nodig

Figuur 94: stroomlaag voorgevel tussen travee drie en vier

Figuur 95: stroomlagen voorgevel tussen travee twee en drie

Figuur 96: stroomlaag onder houten linteeel bij gedichte vensteropening in de oostgevel

Figuur 97: scheuren in de oostgevel

Figuur 98: biologische aantasting van de gecementeerde plint van de voorgevel

Figuur 99: haarlijnscheur in het stucco en het metselwerk in travee drie van de voorgevel

3.2.2.2 DAKEN

Beschrijving

Het is een zadeldak met natuurstenen leien. Er is een hoog percentage mos en algen aanwezig wat niet verwonderlijk is door de noordkant van de voorgevel.

Diagnose

De leien dakbedekking van het zadeldak is aan vervanging toe. Het onderdak is mee opgenomen in de recentelijke renovatiefase. Echter om lekken te voorkomen, is een nieuwe dakbedekking nodig. De leien van voornamelijk de noordkant van het huidige dak kent biologische aantastingen van algen en bioturbatie. De schoorstenen zijn recentelijk gedicht maar naar stabiliteit toe is het aangeraden om het metselwerk te vernieuwen.

Figuur 100: leien dak noordkant oostzijde
Figuur 101: leien dak noordkant westzijde
Figuur 102: leien dak zuidkant westzijde
Figuur 103: leien dak zuidkant oostzijde

3.2.2.3 BUITENSCHRIJNWERK

Beschrijving

Het raamschijfwerk van de voorgevel bestaat uit drie dubbele vensters met zes roeden, uit witgeverfd hout. In de tweede travee is een dubbele rondboogvormige poort aanwezig. De voordeur is aanwezig in de vierde travee. Het is een eenvoudige rechte deur met dubbel bovenlicht in een kader van kalksteen (maasstijl). Het schrijnwerk van de voorgevel in traveeën één, drie, vier en vijf zijn recentelijk vernieuwd.

De oostgevel heeft een toegangsdeur in de derde travee en een dubbel venster in de zolderverdieping in de centrale travee. De deur is ingepast onder een houten linteel en is zoals de voorgevel een eenvoudige rechte deur met bovenlicht. Ook dit exemplaar is een recente deur. Het venster in de oostgevel is een dubbel venster dat langs weerszijden van een scheidingsmuur is ingepast. Het houten schrijnwerk is ouder maar onbekend van datering.

Diagnose

Het schrijnwerk is recentelijk vernieuwd behalve de poort, het venster in de oostgevel (puntgevel) en het venster in de kelder onder de opkamer in de westgevel. Het venster in de oostgevel heeft duidelijke vochtshade op de onderste sectie door regeninslag. De poort is in goede toestand na een recente herstelling. Doch is een grondigere restauratie aan te raden.

Figuur 104: vernieuwde voordeur, aluminium schrijnwerk

Figuur 105: vernieuwde vensters, houten schrijnwerk naar historisch model en gerestaureerde beluiking

Figuur 106: houten schrijnwerk in oostgevel, niet authentiek

Figuur 107: houten keldervenster in westgevel, mogelijk authentiek

Figuur 108: vernieuwd schrijnwerk van de achtergevel (twee fasen)

Figuur 109: authentiek houten schrijnwerk in aanbouw aan westgevel

Figuur 110: poort in tweede travee voorgevel, authentiek schrijnwerk

Figuur 111: aanpassingen poort voor stabiliteit rondboog

Figuur 112: aanpassingen poort voor stabiliteit rondboog oostzijde

Figuur 113: herstelling houtrot onderkant poort, westkant

Figuur 114: herstelling houtrot onderkant poort, oostkant

3.2.3 GROENZONE ROND PAROCHIEKERK SINT-CATHARINA

3.2.3.1 ALGEMENE INFORMATIE

Datum inventarisatie : 11/01/2024

Naam inventariseerder : Anke Thuy

Naam erfgoedrelict : parochiekerk Sint-Catharina

Locatiegegevens: Kerkstraat, 's Gravenwezel (Schilde, Antwerpen)

Relaties : ID 14167 (Parochiekerk Sint-Catharina), Heilig Hartbeeld en gebouw (32-32B)

3.2.3.2 INVENTARISATIE

Cedrus Libani (Libanonceder)

- Exoot
- Vermoedelijk aangeplant tussen 1965 en 1970, reeds aanwezig op de foto genomen door de Vlaamse Gemeenschap in 1976
- Volwassen levensfase
- Afmetingen:
 - Omtrek gemeten op hoogte: 2,65 m
 - Totale hoogte: ca. 11 m
 - Hoogte takvrije stam: 1,5 m
 - Grootste diameter kroon: 17,45 m

Figuur 115: foto van de Libanonicipres januari 2024 (ABO nv)

Figuur 116: Sint-Catharinakerk in 1967 (Inventaris Onroerend Erfgoed)

Tillia cordata (winterlinde) in rijbeplanting

- Inheems
- Zeer goede nectarbron voor bijen
- Onderlinge afstand in de rijbeplanting varieert sterk.
- zie "Figuur 70: Plan met omgevingsaanleg en determinatie (ABO nv)" op pagina 34 voor nummering bomen
- Afmetingen:

Identificatienr.	Omtrek gemeten op hoogte (1,5m)	Totale hoogte	Hoogte takvrije stam	Grootste diameter kruin
1	1,8m	Ca. 7m	a	12,4m
2	1,65m	Ca. 7m	Ca. 2,8m	9,45m
3	1,62m	Ca. 7m	Ca. 2,2m	9,4m
4	1,67m	Ca. 7m	Ca. 3m	8,5m
5	1,5m	Ca. 7m	Ca. 2,3m	9,2m
6	Niet meetbaar o.w.v. aanwezige overbegroeiing door klimop	Ca. 7m	Niet meetbaar o.w.v. aanwezige overbegroeiing door klimop	9,15m

- Opmerkingen:
 - Werden in het verleden vrij sterk opgensnoeid, vertonen op ca. 2,5 tot 3m hoogte vaak een splitsing in 2 tot 4 zwaar opgaande stammen.
 - Sterke begroeiing van klimop op de lindes met identificatienummer 5 en 6, dit is echter niet schadelijk voor de bomen.

Figuur 117: boom 1 in winter (11/01/2024)

Figuur 118: boom 2 in winter (11/01/2024)

Figuur 119: boom 3 in winter (11/01/2024)

Figuur 120: boom 4 in winter (11/01/2024)

Figuur 121: boom 5 en 6 in winter (11/01/2024)

Figuur 122: bomenrij in de lente (11/05/2023)

Taxus Bacatta (venijnboom)

- Inheems
- Vormhagen en massieven in taxus
- Afmetingen

Identificatie	Scheerhoogte	Breedte	Lengte	Aantal rijen
Haag in zuidwesten	1,2 m	0,75 m	12,5 m	1
Massief in zuidwesten	1 m	Ca. 5 m	4,2 m	7
Vormhagen in noordwesten	1,4 m	0,95 m	diverse	1

Figuur 123: Vormhaag in taxus ten noordwesten van de kerk (11/01/2024)

Figuur 124: Massief in taxus naast taxaushaag in het zuidwesten (11/01/2024).

Viburnum tinus (Sneeuwal)

- Aanwezig op het terrein als solitair (meerstammige 'boom') en in haagvorm (1,4 m hoog).
- De solitair heeft een volwassen vorm (ca. 3 m hoog).
- De soort is een exoot uit het Middellandse Zeegebied, maar wel een waardeboom voor bijen.

Figuur 125: solitair (links) en haag (rechts) Viburnum tinus

Hedera helix

- inheems
- locatie: als onderbegroeiing in plantvak Viburnum tinushaag en tussen lindes
- afmetingen: niet van toepassing.
- klimop is een waardeplant voor vogels en insecten.
- muren met poreuze voegen kunnen schade ondervinden, de bomen waarop de klimop groeit gaan echter geen schade ondervinden aan de planten.

Lonicera nitida (kamperfoelie)

- Exoot
- Aanplanting in massieven met afgeronde vorm, scheerhoogte 1,5 m hoog.
- Locatie: naast taxusvormhaag, onder vrijstaande lindeboom op parking.

Prunus serrulata (Japanse sierkers)

- Exoot
- Aanplanting als solitair in gemengde haag.
- Afmetingen:
 - Omtrek gemeten op hoogte: 2,65 m
 - Totale hoogte: ca. 6 m
 - Hoogte takvrije stam: 1,7 m
 - Grootste diameter kroon: 4,2 m

Figuur 126: Massief in Lonicera gelegen achter de zitbank

Figuur 127: Prunus serrulata in winter

Figuur 128: Prunus serrulata in lente

3.2.3.3 CONCLUSIE ERFGOEDWAARDE GROENZONE

De groenzone die aanwezig is rond de kerk is kenmerkend een aanplanting voornamelijk in de tweede helft van de 20de eeuw, en staat bijgevolg grotendeels los van de realisatie van de bouwwerken van de Sint-Catharinakerk.

De libanonceder die nu een herkenningspunt is, heeft een leeftijd tussen de 50 en 60 jaar. Echter past deze boom wel binnen de historische context van beplanting bij religieus erfgoed. De lindebomen in rijbeplanting zijn nog iets jonger, maar hun ecologische waarde is groter gezien dit een inheemse soort is. De taxushagen aan de noordwestelijke zijde van de kerk hebben een klassieke vormgeving, ook deze zijn in de tweede helft van de 20ste eeuw aangeplant. Ook hier is de ecologische waarde hoger, gezien het inheems karakter van de soort.

De overige aanwezige soorten hebben geen erfgoedwaarde. De inheemse soorten hebben echter wel steeds een ecologische waarde. De volledige zone is voornamelijk een weerspiegeling van de openbare groenaanleg in de tweede helft van de 20ste eeuw. Bij een mogelijke toekomstige aanpassing van deze groenzone moet er rekening gehouden worden met de aanwezige ecologische waarde.

Figuur 129: Groenzone rondom de kerk ca. 1910 op oude postkaart versus heden

4. BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN VAN HET ONROEREND ERFGOED

4.1 INFORMATIE INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

De Sint-Catharinakerk en dorpswoning zijn door M.B. 09-07-1980 opgenomen als beschermd dorpszicht in de Inventaris Onroerend erfgoed volgens onderstaande beschrijving:

De bescherming omvat de parochiekerk Sint-Catharina en de ernaast gelegen dorpswoning, die aanvankelijk als kosterswoning fungeerde. De Sint-Catharinakerk met haar omgeving is beschermd als dorpsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de historische en volkskundige waarde.³⁷

De Sint-Catharinakerk is individueel opgenomen in de Inventaris Onroerend Erfgoed als vastgesteld bouwkundig relict.

Zuidnoord-gerichte neogotische kruiskerk, naar ontwerp van Eugène Gife van 1875. Opgenomen in de inventaris door de historische en architecturale waarde.³⁸

De dorpswoning is individueel opgenomen in de Inventaris Onroerend Erfgoed als vastgesteld bouwkundig relict.

Alleenstaande dorpswoning gelegen rechts van de kerk; mogelijk uit de 18de eeuw en vermoedelijk verbouwd in het vierde kwart van de 19de eeuw en de 20ste eeuw. Opgenomen in de inventaris door de historische en architecturale waarde.³⁹

In de volgende pagina's in het beschermingsbesluit en plan opgenomen.

37 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Parochiekerk Sint-Catharina en omgeving', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 9 juli 1980, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/7018>.

38 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Parochiekerk Sint-Catharina (aanduidingsobject)', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 29 maart 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/111804>.

39 Agentschap Onroerend Erfgoed, 'Dorpswoning (aanduidingsobject)', in Inventaris Onroerend Erfgoed, 29 maart 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/111801>.

Figuur 130: erfgoedindicaties in de projectzone

MINISTERIE VAN NATIONALE OPVOEDING EN NEDERLANDSE CULTUUR

BOUDEWIJN

KONING DER BELGEN

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groët.

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten- en stads- en dorpsgezichten ;

Gelet op het ministerieel besluit van 3 oktober 1979 tot vaststelling van het ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten en stads- en dorpsgezichten ;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 13 maart 1980 ;

Op de voordracht van Onze Minister van de Vlaamse Gemeenschap,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Artikel 1 : - Worden beschermd als monument overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, om reden van hun historische of volkskundige waarde :

1. "Het Vinkenhof" (oude gedeelten van het kasteel, en stallingen palend aan de Wijnegemsteenweg), gelegen Wijnegemsteenweg 75, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), sectie C, perceelnummer 57 E, eigendom van :
 - 1° Van Roosendael Georgina (Weduwe van Cornet d'Elzius de Peissant) Wijnegemsteenweg 75 - 2232 Schilde.
 - 2° Gravin Cornet d'Elzius de Peissant Marie Chantal Wijnegemsteenweg 75 - 2232 Schilde.
 - 3° Graaf Cornet d'Elzius de Peissant Amaury Wijnegemsteenweg 75 - 2232 Schilde.

./...

2. de "Schranshoeve" (woonhuis en stalling), gelegen Moerstraat 26, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), Sectie A, perceelnummer 334 B, eigendom van :
V.Z.W. Vereniging der Zusters van het H. Hart van Maria
Oudaan 72 - 2232 Schilde.
3. Dubbelhuis "Ter Brakken", gelegen Sint-Jobsteenweg 17 - 19, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), sectie A, perceelnummer 267 A en 266 A, eigendom van :
Barones Minette d'Oulhaye Jeanne (Weduwe van Gilles de Pelichy Josephus
Sint-Jobsteenweg 64 - 2232 Schilde.
4. Kapel gelegen Sint-Jobsteenweg 19 A, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), sectie A, perceelnummer 265 B, eigendom van :
Barones Minette d'Oulhaye Jeanne (Weduwe van Gillès de Pelichy Josephus.
Sint-Jobstraat 64 - 2232 Schilde.
5. de Hoeve met het bakhuis gelegen Wijnegemsteenweg 154, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), Sectie B, perceelnummer 574, eigendom van Gillès - De Pélichy - Von Steiger Philippe.
Schepenij 34 - 1180 Brussel (Ukkel).
6. de "Duyvendaelhoeve", gelegen Molenbaan 14, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), Sectie B, perceelnummer 169 D, eigendom van :
Barones Minette d'Oulhaye Jeanne (Weduwe van Gillès de Pelichy Josephus
Sint-Jobsteenweg 64 - 2232 Schilde.
7. de "Molenhoeve" (oude delen) gelegen Molenbaan 34, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), Sectie B, perceelnummer 266 E, eigendom van :
Lasters - Vandenbogaerde Jules, François
Mechelsesteenweg 109 - 2000 Antwerpen.
8. de "Kattenberghoeve" gelegen Sint-Jobsteenweg 34 - 36, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), sectie B, perceelnummers 277 A en 275, eigendom van :
Marien - De Puydt Jules Georges
Sint-Jobsteenweg 36 - 2232 Schilde.
9. het Kasteel van 's Gravenwezel, gelegen Sint-Jobsteenweg 64, bekend ten kadaster : Schilde ('s Gravenwezel), sectie B, perceelnummers 176, 178 B, 180 G en 178 D, eigendom van :
Baronnes Minette d'Oulhaye Jeanne (Weduwe van Gillès de Pelichy Josephus)
Sint-Jobsteenweg 64 - 2232 Schilde.

Artikel 2 : - Worden beschermd als dorpsgezicht, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 om reden van hun historische of volkskundige waarde :

1. de hoeve gelegen Wijnegemsteenweg 154, met haar onmiddellijke omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 1/4.

2. het Hof ter Linden, Wijnegemsteenweg 59, met omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 1/4.
3. het Vinkenhof, Wijnegemsteenweg 75, met onmiddellijke omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 2/4.
4. de Pastorie met haar onmiddellijke omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 3/4.
5. de dreef gevormd door het deel van de Sint-Jobsteenweg nabij de kapel en de huizen gelegen Sint-Jobstraat 17 - 19, zoals afgebakend op bijgaand plan 3/4.
6. de Schranshoeve, Moerstraat 26, met haar onmiddellijke omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 3/4.
7. de Schans d'Oudaen, met haar omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 3/4.
8. de Sint-Katharinakerk met haar omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 4/4.
9. de Molenhoeve, Molenbaan ¹⁴, met haar onmiddellijke omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 4/4.
10. het kasteel van 's Gravenwezel en de Duyvendaelhoeve, met hun omgeving, zoals afgebakend op bijgaand plan 4/4.

Artikel 3 : - Onverminderd de bepalingen van het koninklijk besluit van 6 december 1976 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, worden voor de behartiging van het algemeen belang de volgende beperkingen aan de rechten van de eigenaars gesteld: behoudens geldig verleende machtiging, overeenkomstig de bepalingen van het artikel 5 van het decreet van 3 maart 1976, is het verboden :

1. op de hogervermelde percelen de werken uit te voeren vermeld in artikel 44 van de wet van 29 maart 1962, houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw ;
2. de ordonnantie en het uitzicht van de percelen en van de zich erop bevindende onroerende goederen te wijzigen.

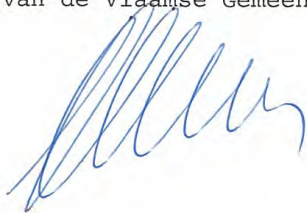
./..

Artikel 4 : De Minister van de Vlaamse Gemeenschap is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 9 juli 1980

VAN KONINGSWEGE :
De Minister van de Vlaamse Gemeenschap,

A. KEMPINAIRE

6-10
9-7

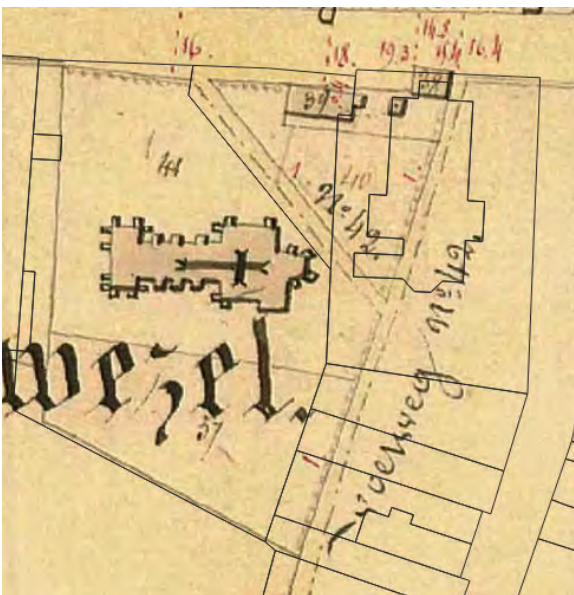
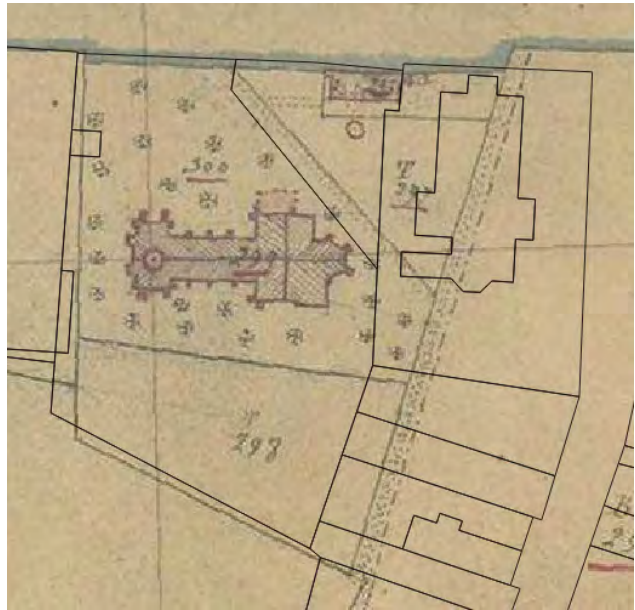
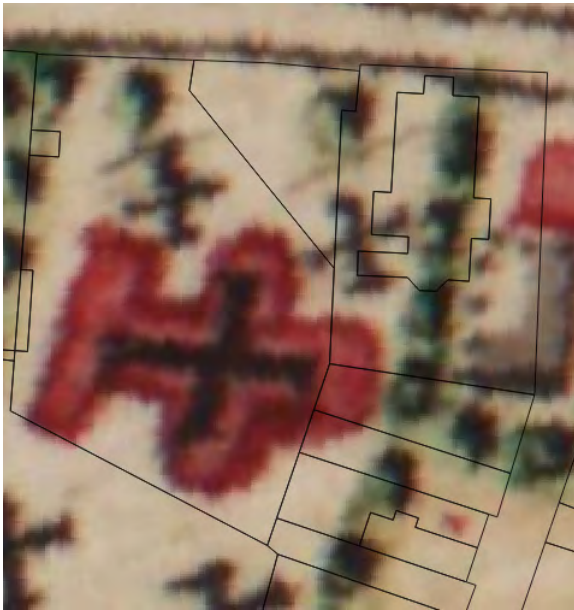
KB-17

4.2 BIJKOMENDE INTERPRETATIES

De kerk en dorpswoning zijn van belang voor het dorp 's Gravenwezel door de **architecturale en historische erfgoedwaarden**. De achterbouw van de dorpswoning heeft geen erfgoedwaarde.

De huidige **tuinmuur** van de dorpswoning is niet hetzelfde als de oorspronkelijke kerkhofmuur. Desondanks heeft ze een significante historische

erfgoedwaarde. Cartografisch onderzoek concludeert dat de contouren niet overeen komen. De oorspronkelijke kerkhofmuur lag noordoostelijker dan de huidige gebouwde afscheiding. De huidige tuinmuur is gelegen op de zuidelijke grens van een lokale 'sentier' die rond het perceel van de dorpswoning ging.

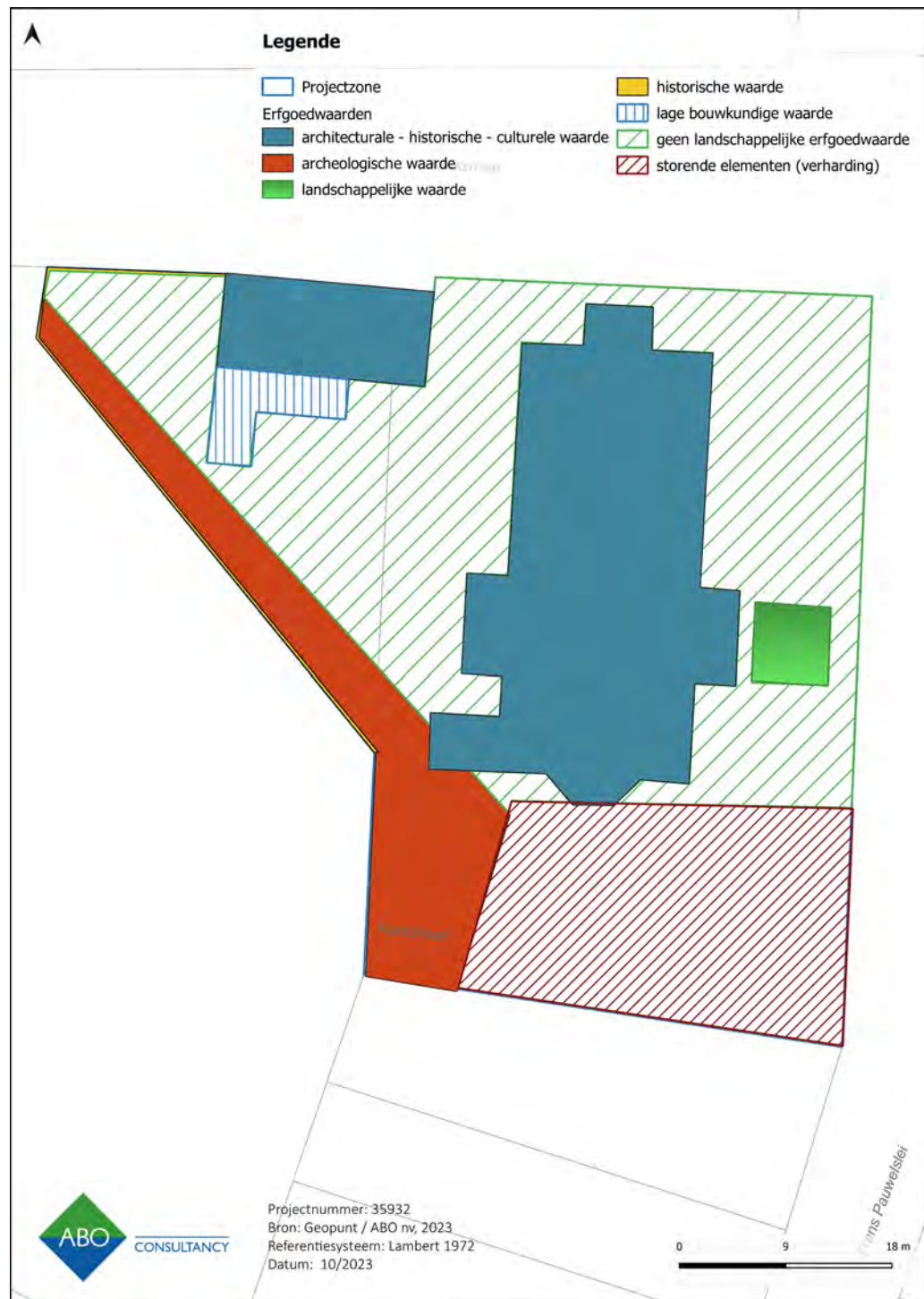
Figuur 131: Detail uit de Ferrariskaart (ca. 1777) in verhouding met de huidige perceelsgrenzen en locatie van de kerk.

Figuur 132: Detail uit het primitief kadasterplan (ca. 1830) in verhouding met de huidige perceelsgrenzen en locatie van de kerk.

Figuur 133: Detail uit de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) in verhouding met de huidige perceelsgrenzen en locatie van de kerk.

Figuur 134: Detail uit de meest recente orthofotomozaïek in verhouding met de huidige perceelsgrenzen en locatie van de kerk.

Figuur 135: overzicht bestaande en nieuwe erfgoedwaarden van de site

De contouren van het oude kerkhof zijn volgens cartografisch onderzoek gelegen binnen de contouren van de huidige tuinzone van de dorpswoning en ten zuidwesten van de kerk. Een verhoogde archeologische verwachting is van toepassing op deze zone aangezien het onduidelijk is in hoeverre het kerkhof geruimd werd met de bouw van de huidige kerk in 1860. Uit historische bronnen is het geheel onduidelijk in hoeverre het voor-

hene kerkhof en de crypte van de kerk tot alle verdiepte niveaus geruimd is geweest. Voor deze zone is dan ook een aanzienlijke potentiële **archeologische erfgoedwaarde** aanwezig. Indien het Lodewijk de Vochtplein heraangelegd wordt, er ingrijpende werken gepland staan aan de parking ten zuidwesten van het koor of in de tuin van de dorpswoning, is archeologisch onderzoek noodzakelijk.

5. BEHEERSVISIE EN DOELSTELLINGEN

5.1 HOOFDDOELSTELLINGEN

Een optimaal beheer is prioritair voor het beschermde dorpszicht zodat de aanwezige erfgoedwaarden van zowel de kerk als de dorpswoning en omgeving worden beschermd en veiliggesteld voor de toekomst. En dit in combinatie met een maximaal behoud van de nog aanwezige historische afwerkingen, materialen en technieken, alsook waardevolle toevoegingen.

Een fundamentele zorgende en behoudende aanpak vormt de basis van een goede visie ten aanzien van het conserveren en restaureren van patrimonium. De visie is gestoeld op de gekende charters van Venetië, het Burra Charter en het Charter van Krakow maar ook op ICOMOS documenten zoals het Nara document over authenticiteit (1994) en de 'Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites' (1998). Ondersteunend stoelt een allesomvattende visie op een inzicht in de historische evolutie, integraliteit, materiële authenticiteit en zorg voor het detail. Dit alles moet aangevuld worden met een conserverende houding waarbij onderhoudsvriendelijke, duurzame en reversibele oplossingen centraal staan.

De voorkeur bij restauraties van erfgoedpanden gaat naar behoud en herstel van het waardevolle en het authentieke, eerder dan vervangen of vernieuwen ervan. Aldus primeert een zachte restauratie met een maximaal behoud van authentieke elementen en materiaal of de historische gelaagdheid. Structurele, bouw-fysische en materiële verbeteringen of consolidaties worden aangebracht met traditionele technieken in combinatie met moderne technieken zonder hierbij het historische materiaal te beschadigen of te veranderen.

De Sint-Catharinakerk wordt nog veel gebruikt door de gemeenschap voor wekelijkse erediensten op zondag, huwelijk, doopsels en overlijdens. Het is een open kerk die dagelijks geopend is en dagelijks bezocht wordt voor individuele gebeden. De kerk een actieve kerk, zonder nevenactiviteiten. De gemeente Schilde heeft tot op heden geen kerkenbeleidsplan opgemaakt.

In de komende 24 jaar zullen er verschillende werken gebeuren, enerzijds om de erfgoedwaarden te herwaarden en herstellen en anderzijds om het gebouw te onderhouden en te gebruiken.

5.2 NEVENDOELSTELLINGEN PER ELEMENT

Er wordt uitgegaan van het behoud, de verbetering en het herstel van de erfgoedwaarden die aan de grondslag van het onroerend erfgoed van zowel de Sint-Catharinakerk als de dorpswoning liggen.

5.2.1 SINT-CATHARINAKERK

Voor het exterieur wordt het globale beeld van de laat-19de-eeuwse neogotische stijl hersteld en opgewaardeerd. Dit vertaalt zich in een zachte, beperkte restauratie waarbij er plaatselijke herstellingen zullen gebeuren aan gevels, daken, schrijnwerk en aanhorigheden.

De dakgoten, hanggoten, aflopen en herstellingen aan het dak die onvakkundig werden uitgevoerd in 2011, worden ongedaan gemaakt. Deze herstellingen en werken moeten definitief de huidige lekken stoppen. Aanvullend wordt het aangetaste metselwerk van voornamelijk van westgevel van de kerk hersteld en geconsolideerd. Het interieur is geen prioriteit voor dit beheersplan aangezien het gaat om het dorpszicht. Desondanks is de huidige vochtschade aan voornamelijk de westgevel onoplosbaar als ook het herstel aan de interne muren uitgevoerd wordt (vocht- en schimmelbehandeling en daarna overschilderd in een traditioneel verfsysteem naar historisch verantwoord model). De combinatie van deze werken zijn anno 2023 cruciaal om de toekomstige stabiliteit van de kerk te kunnen garanderen.

5.2.2 DORPSWONING

Ook bij de dorpswoning zal geopteerd worden voor een zachte restauratie waarbij plaatselijke herstellingen zullen gebeuren aan gevels, daken en schrijnwerk om de huidige stilering en toestand van de woning te

vrijwaren en behouden voor de toekomst. De woning klimt op naar vermoedelijk halfweg de 18de eeuw, maar van deze initiële bouwfase zijn geen erfgoedwaarden bewaard gebleven. Enkel de stroomlagen in het metselwerk duiden op aanpassingen in het metselwerk voor specifiek de aanpassing van venster- en deuropeningen. Het metselwerk dient lokaal hersteld te worden. De cementleien in de topgevel van de westgevel dienen verwijderd te worden aangezien ze een storend aspect zijn voor de erfgoedwaardering. Een bijkomend asbestonderzoek is aangeraden maar niet verplicht gezien de huidige wetgeving.

Uit historisch onderzoek is gebleken dat de dorpswoning aan het begin van de 20ste eeuw beschilderd was in een lichte kleur, mogelijk licht beige of wit. De stucco-elementen van de voorgevel en de poort waren uitgevoerd in een donkere kleur. Idealiter keert men terug naar dit uitzicht.

De vernieuwing van de leien bedaking is een belangrijk aspect voor deze woning. Alsook het houten schrijnwerk behorende aan de bedaking zoals kroonlijsten. Alsook de stalpoort in de voorgevel.

De tuinmuur dient op verschillende locaties hervoegd worden met een kalkmortel. Door erosie is de topvoeg aangetast. Om de stabiliteit te garanderen dient dit aangepakt te worden. Alsook overmatige begroeiing moet aangepakt worden.

5.2.3 OMGEVING

De bescherming tot dorpszicht houdt tevens de groenaanleg rondom de Sint-Catharinakerk en de dorpswoning in. Anno 2023 is er een tuinaanleg aanwezig die grotendeels dateert van de jaren 1960 tot 1990. Dit is op basis van mondelinge bronnen en de analyse door experte Anke Thuy. De opvallende ceder is hiermee recenter dan eerst werd aangenomen maar maakt wel een belangrijk deel uit intussen van de groenaanleg van de Sint-Catharinakerk. Dit boomtype heeft een historisch belang dat te verantwoorden is naar erfgoedwaardering toe.

Heden hebben verschillende wilde aanplantingen hun weg gevonden in de perkjes. Een belangrijke doelstelling voor de omgeving is de opwaardering van de groenaanleg, de aanbehoren maar ook van de aanwezige kerkmuur die zich volledig rondom de tuin van de dorpswoning begeeft.

De storende elementen die afbreuk doen aan het dorpszicht dienen verwijderd te worden. Dit omvat elementen maar ook overmatige verhardingen ten zuiden van de kerk in de vorm van een parking. De kerkraad Sint-Catharina heeft in december 2023 een tijdelijke overeenkomst afgesloten met de gemeente Schilde. Bij de opmaak van dit beheersplan zijn er geen concrete plannen voor de heraanleg van de storende parking. De ontwikkeling wordt opgenomen in een masterplan waarbij het agentschap Onroerend Erfgoed in de toekomst nauwgezet mee wordt betrokken.

Het doel is om het beschermd dorpszicht opnieuw te valideren en te vrijwaren, zonder de nu aanwezige storende elementen.

Kerkraad St. Catharina Kerkstraat 31 2970 's-Gravenwezel		
r Schilde baan 30		
datum 20/02/2024	dienst Patrimonium - Grondgebiedzaken	telefoonnummer 03 380 16 00
referentienummer Parking Lodewijk De Vochtplein	contactpersoon Sofie Haaren	e-mailadres patrimonium@schilde.be

Intentieverklaring parking Lodewijk De Vochtplein

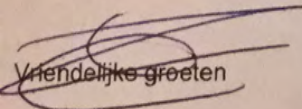
Geachte leden van de kerkraad

Naar aanleiding van uw vraag omtrent de plannen voor heraanleg van het parkeerterrein achter de St. Catharinakerk gelegen binnen het dorpszicht, wenst de gemeenteraad volgende intentie over te maken opdat het beheersplan afgewerkt kan worden.

Op termijn zal er betracht worden tegemoet te komen aan de visie en advies vanuit Erfgoed Vlaanderen. Concreet wil dit zeggen dat bij een toekomstige heraanleg van de parking, de parkeerplaatsen aan de kant van de kerk zullen verdwijnen en er enkel nog parkeerplaatsen aangelegd zullen worden aan de zuidelijke zijde. Een doorgang naar het plein blijft behouden en zodoende behoudt ook de parking zijn openbaar karakter.

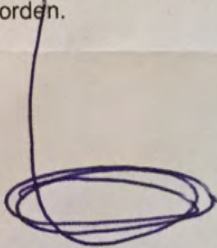
Op termijn zal het struikgewas vervangen worden door lage begroeiing die het zicht op de achterzijde van de kerk niet belemmert. Zo wensen wij het dorpszicht mee in ere te herstellen.

Het uitvoerende deel van deze parking zal uit het projectplan gehouden worden tot er een alternatieve parkeerruimte in de omgeving gecreëerd kan worden.

Vriendelijke groeten

Tine Vervisch
Algemeen directeur

Dirk Bauwens
Burgemeester

Figuur 136: intentieverklaring gemeente Schilde (februari 2024)

6. MAATREGELEN

De restauratie van de betrokken gebouwen wordt uitgevoerd op basis van de grondbeginselen van de monumentenzorg, gedragen door het Charter van Venetië.

In onderstaande opsomming volgt een overzicht van de werken die op basis van de huidige kennis van het gebouw, nodig zijn voor een duurzame restauratie met het oog op een toekomstig behoud.

Om de (kunst-) historische en architecturale waarden van het gebouw en zijn aankleding te herwaarderen, zijn er een reeks éénmalige werkzaamheden nodig. Op middellange en lange termijn wordt inspectie, onderhoud en herstel voorzien. Het valt ook niet geheel uit te sluiten dat er zich over een periode van 24 jaar onvoorziene calamiteiten voordoen (brand, vandalisme, ...) die opnieuw meer ingrijpende maatregelen kunnen noodzaken. Het spreekt voor zich dat alle voorzorgen zullen genomen worden om deze kans tot een minimum te beperken.

6.1 EENMALIGE WERKZAAMHEDEN

De werken die in onderstaande tabel beschreven worden dienen binnen 1 tot 3 jaar uitgevoerd te worden. Binnen de huidige wetgeving is volgens de huidige oppervlaktecriteria geen archeologisch traject noodzakelijk voor ingrepen in de bodem rondom de kerk. Een onderzoek via wetenschappelijke vraagstelling is wel mogelijk.

<i>Aard der werken</i>	<i>Vrijstelling toelating</i>
Sint-Catharinakerk	
Eventueel archeologisch vooronderzoek, enkel via wetenschappelijke vraagstelling	
Herstel van daken, dakwatertoevoer en aanhorigheden. - verzwakte houten ondergrond vernieuwen, algemeen - natuurleien herstellen met leinagels en rvs-leihaken van daken [3], [4], [5] en [6] / vezelcementleien van daken [7], [8] en [10] vervangen indien nodig (mogelijk asbesthoudend) - de zaling aan dak noordoost vernieuwen - de kilgoot tussen daken [3] en [4] vernieuwen - de dakaansluiting van het kruis van dak [5] herstellen - de nokpannen behouden en in een nieuw mortelbed plaatsen en aanvoegen met een compatibele, kalkhoudende mortel (dak [11]) - de dakkapel van dak [1] duurzaam herstellen - het dakluik van dak [1] duurzaam herstellen - de dakkapellen van daken [3] en [5] duurzaam herstellen - de lekken in de goten tijdelijk dichten in afwachting van volledige en kwalitatieve vernieuwing. - de afvoer van dak [9] vergroten en een afvoer bijplaatsen in de hoek tussen daken [5] en [6] - de afvoeren aansluiten op de riolering (daken [8], [9] en [10])	

Herstel en restauratie gevels - grondige restauratie aangetaste westgevel (toren en traveeën van het schip) - reiniging van andere gevels met aandacht voor voegen en schade gecementeerde plinten	
Herstel en restauratie vensters - Herstel van glas-in-loodramen. - De voorzetbeglazing vervangen door een duurzaam en technisch goed systeem.	
Restauratie en herstel houten schrijnwerk. - Aanpassing van de zolderluiken. - Herstel van de galmborden van de toren. - Herstel en zachte restauratie van waterlijsten en onderdorpels (aantasting door regeninslag)	
Dorpswoning	
Herstel en restauratie gevels - restauratie voorgevel waar nodig, herstel scheuren - reiniging van de gevels met aandacht voor voegen en schade gecementeerde plinten / wanden tuinmuur hervoegen (lokaal) - herschilderen van de noord-, oost- en westgevel in een witte of beige kleur, naar historische bronnen - verwijderen van storende elementen aan de voorgevel (kabel)	
Restauratie en herstel houten schrijnwerk. - herstel en zachte restauratie van waterlijsten en onderdorpels (aantasting door regeninslag) van de poort in de voorgevel - herstel houten schrijnwerk van drie vensters in puntgevels (west- en oostgevels), mogelijk vervangen door schrijnwerk naar historisch model	
Omgeving	
Verwijderen van storende elementen Aanpassen parking naar waardige omgeving voor de kerk Restauratie en herstel van de kerkmuur - herstel van voegen en scheuren - reiniging van plinten, herstel uitloging en biologische aantasting	

6.2 PERIODIEKE MAATREGELEN

Om het gebruik van het gebouw te verzekeren naar de toekomst toe zijn er naast éénmalige werken ook terugkerende maatregelen te voorzien. Hierbij bekijkt men op lange termijn welke onderhoudsmaatregelen in de toekomst moeten herhaald worden en met welke regelmaat dit dient te gebeuren.

De kerkfabriek doet als gebruiker wekelijks nazicht.

Er zijn periodieke inspecties door Monumentenwacht en andere controleorganen, waarvan een verslag wordt opgemaakt. De eigenaar of gebruiker zal op dat moment actie ondernemen om de vastgestelde gebreken in orde te brengen. De maatregelen zijn weergegeven in onderstaande tabellen.

<i>Aard der werken</i>	<i>Frequentie</i>	<i>Vrijstelling toelating</i>
Sint-Catharinakerk		
Onderhoud en beperkt herstel daken en regenafvoer		
- uitkuisen goten en lokaal herstel	1x per jaar	x
- inspectie door Monumentenwacht Antwerpen	1x per 5 jaar	x
- beperkt herstel	i.f.v. inspectie	
Onderhoud dakconstructie en klokkenstoel		
- inspectie door Monumentenzorg Antwerpen	1x per 5 jaar	x
- beperkt herstel	i.f.v. herstel	x
Nazicht en uitgebreid onderhoud van de buitenschil		
- inspectie door Monumentenzorg Antwerpen	1x per 5 jaar	x
- beperkt herstel	i.f.v. herstel	
Onderhoud buitenschrijnwerk en glas-in-lood		
- inspectie door Monumentenzorg Antwerpen	1x per 5 jaar	x
- onderhoud en herstel	i.f.v. herstel	x
Herschilderen gekaleide en gepleisterde geveldelen (plint)	1x per 10 jaar	
Schilderen en beitsen buitenschrijnwerk en metalen delen	1x per 15 jaar	
Dorpswoning		
Onderhoud en beperkt herstel daken en regenafvoer		
- uitkuisen goten en lokaal herstel	1x per jaar	x
- inspectie door Monumentenwacht Antwerpen	1x per 5 jaar	x
- beperkt herstel	i.f.v. inspectie	
Nazicht en uitgebreid onderhoud van de buitenschil		
- inspectie door Monumentenzorg Antwerpen	1x per 5 jaar	x
- beperkt herstel	i.f.v. herstel	
Onderhoud buitenschrijnwerk (poort en drie vensters)		
- inspectie door Monumentenzorg Antwerpen	1x per 5 jaar	x
- onderhoud en herstel	i.f.v. herstel	x

<i>Aard der werken</i>	<i>Frequentie</i>	<i>Vrijstelling toelating</i>
Herschilderen gekaleide en gepleisterde geveldelen (plint)	1x per 10 jaar	
Schilderen en beitsen buitenschrijnwerk en metalen delen	1x per 15 jaar	
Omgeving		
Onderhoud en herstel standbeeld en perkje	1x per 2 jaar	
Onderhoud groen rondom de kerk	2x per jaar	
Onderhoud en herstel metselwerk kerkmuur	1x per 5 jaar	

7. OPVOLGING EN EVALUATIE

Voor de realisering van de visie en doelstellingen, dienen de maatregelen uit hoofdstukken 5 en 6 uitgevoerd te worden.

Het onderhoudslogboek dient om de 6 jaar ingediend te worden met hierin een rapportage van de realisatie van de beheersdoelstellingen uit hoofdstukken 5 en de uitvoering van de maatregelen en werkzaamheden uit hoofdstuk 6. Een onderhoudslogboek bevat een actueel toestandrapport zoals in hoofdstuk 3 en een overzicht van de (preventieve) maatregelen en werkzaamheden die de voorbije 6 jaar uitgevoerd werden, gekoppeld aan de lijst van maatregelen uit hoofdstuk 6. De specificaties van een onderhoudslogboek zijn in detail beschreven door het agentschap Onroerend Erfgoed.

Een onderhoudslogboek bevat:

- een toestandrapport van de toestand van het goed zes jaar geleden. Vanaf 2025 is dit verplicht. Tot dan volstaat een toestandrapport van de huidige toestand;
- een recent toestandrapport van de huidige toestand. Een recent toestandrapport is niet ouder dan 3 jaar;
- een overzicht van de (preventieve) maatregelen en onderhoudswerken die je de voorbije zes jaar uitgevoerd hebt.

Het toestandrapport wordt, indien de huidige of toekomstige eigenaar hiervoor kiest, voorzien door Monumentenwacht. Dit rapport wordt opgemaakt door deskundigen. Het is uitgebreid en geeft duidelijke richtlijnen voor de werken die noodzakelijk zijn. Een controle zal voorzien worden elke 3 tot 5 jaar. Alternatief, voorziet de eigenaar een summier toestandrapport.

8. OVERZICHT BIJLAGEN

Bijlagen	
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)	Zie hoofdstuk 1
Lijst van premiegerechtigde werken	Zie hoofdstuk 6
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	Zie hoofdstuk 6
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	Zie "3.2.3 Groenzone rond parochiekerk Sint-Catharina" op pagina 61
Lijst van cultuurgoederen die in aanmerking komen voor een premie	Niet van toepassing
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	Niet van toepassing
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	Niet van toepassing
Extra bijlagen: grondplannen, gevelplannen en inplantingsplannen/dakenplannen en fotoreportage.	Niet van toepassing
Bibliografie	Zie bijlage 1
Bewijs verminderde registratierechten	Niet van toepassing